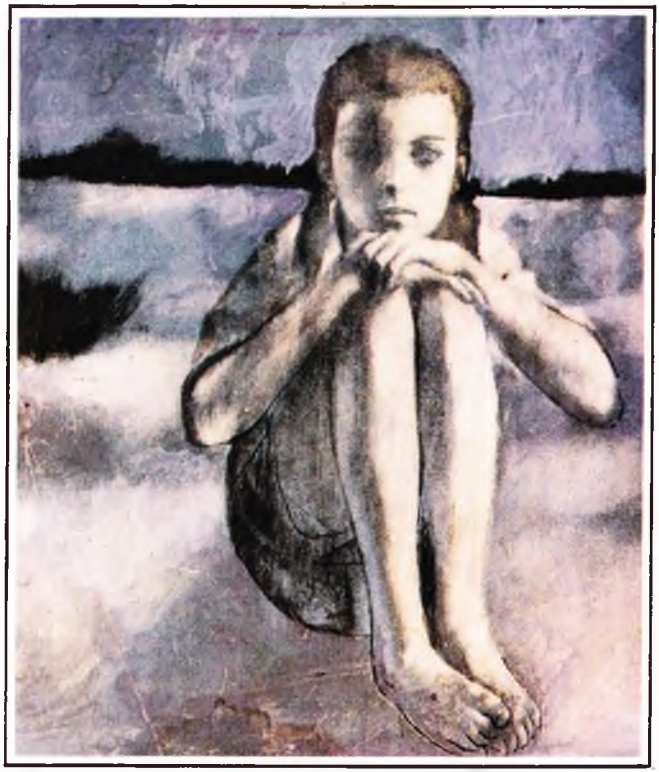
HAVADA KAR SESİ VAR

Erdal Öz

Erdal Öz

HAVADA KAR SESİ VAR

CAN

Erdal Öz

HAVADA KAR SESİ VAR

CAN

TÜRK YAZARLARI DİZİSİ

Bu kitap 1987 yılında İstanbul'da ÖZAL Basımevi'nde
dizilip basıldı (Tel: 520 60 58)

Erdal Öz
HAVADA KAR SESİ VAR

ÖYKÜLER

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Ankara Caddesi 40, kat 2, Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13

1. basım : Haziran 1987, Can

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Havada Kar Sesi Var	11
Vah Yunusum, Vah Canım	25
Uçucu Bir Koku Gibi	53
Masa	73
Mumçiçekleri	87
Kuklacı	99
Babamdı	111
Çocuk	121

SUNUŞ

Varlık Yayınları arasında çıkması dileğiyle İstanbul'da kendi elimle götürüp bıraktığım öykülerimin basılmayacağını anlayınca oturup bir mektup döşenmişim *Yaşar Nabi*'ye Ankara'dan; öykülerimi, küstah bir dille, geri istemişim. O da, eksik olmasın, elyazısıyla —evet, hem de elyazısıyla— sarı bir defterde topladığım o öyküleri hemen adıma postalamış. Ardından da *Varlık* dergisinde, adımı bile anmadan, bir başyazı döşenmiş bana: *Genç Bir Sanatçıya Açık Mektup.* (1.8.1957).

O yazıyı okuyunca nasıl şaşırmıştım. Hiç beklemiyordum çünkü. Adımı anmıyor, ama bana ve benim gibi edebiyata burnunu sokan nice yeniyetmeye incelikle de olsa veryansın ediyordu *Yaşar Nabi.* Çok öfkelenmiştim, ama gizli bir sevinç de vardı bu öfkenin içinde. Ne de olsa, koskoca bir *Yaşar Nabi,* koskoca *Varlık* dergisinde, adımı anmasa, güzel şeyler söylemese de, benden sözediyordu; evet o uzun başyazı, bana verilmiş bir yanıttı ve yazının konusu bendim.

Ben eserinize bir eleştirmeci gözüyle bakarsam onu beğenebilirim. Ama bana kitap halinde yayınlanmak üzere bir eser teklif ettiğiniz zaman ona bir editör gözüyle bakmak zorundayım... Firmama güvenerek aldığı kitaptan sıkılarak daha ilk sayfalarında onu ellerinden atacakların sayısını hesaplamak zorundayım. Onlara sanat adına, burnunuzu sıkıp bunu hintyağı gibi için, faydasını sonra görürsünüz, diyemem.»

Yaşar Nabi, yayımladığı açık mektubun bir yerinde bunları söylüyordu.

Neler vardı o sarı defterde, daha bir yazı makinesi bile edinemediğim için elyazısıyla temize çekilmiş öykülerim hangileriydi, bilemem şimdi. Ama *Yaşar Nabi*'nin hintyağına benzettiği o öykülerin yazılı olduğu sarı defteri kaldırıp atamamış, onların arasından seçtiğim iki üç tanesini, o tarihten ancak üç yıl sonra çıkarabildiğim ilk kitabım *Yorgunlar*'a da almıştım. (Şubat 1960).

Öykülerimi geri isterken, «Bir daha Varlık dergisine tek satır bile yazmamak» kararımı da açıklamışım. Yirmi iki yaşındaki yeniyetmenin öfkesine bakın. Oysa üç yıl sonra, 1960'da *Odalarda* adlı ilk romanımı, hem de kapak arkasına yazdığı büyük bir övgüyle yayımlayan, yine *Yaşar Nabi* olmuştu.

a dergisini çıkarmaya başlamıştık. (15.1.1956). Yazdığımız şiirlerin, öykülerin pek azını dergilere kabul ettirebiliyorduk. Verdiğimiz yazıların çoğu geri çevriliyordu. Hele yazdıklarımızın kitaplaşmasını isteyince, yayıncılar haklı olarak deliye dönüyorlardı. *a* dergisinin çıkışı da, bir ölçüde böyle bir öfkeye dayanır. İlk kitaplarımızı da, *a Dergisi Yayınları* olarak kendi paramızla bastırdık. *Yorgunlar* da böyle çıkmıştı.

a dergisi çevresinde bir topluluk gibiydik. Ya İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinin kantininde, ya Beyazıt Camisi'nin yanındaki Osmanlı'dan kalma ulu çınarın altında, ya Lâleli'de bir uzun kahvede, ya da sonradan Yenikapı'da bir çay bahçesinde toplanırdık: Onat Kutlar, Adnan Özyalçıner, Kemal Özer, Doğan Hızlan, Konur Ertop, Ülkü Tamer, Hilmi Yavuz, Demir Özlü, Ercüment Uçarı, Ergin Ertem, Önay Sözer, Ergin Günce, Yılmaz Pütün (Güney) ve sonraları yazmaktan vazgeçen birkaç arkadaş daha.

Özellikle Adnan, Kemal ve ben, ayrı bir üçlü gi-

biydik. Pek ayrılmazdık birbirimizden. Kemal o zamanlar öyküler de yazardı. Üçümüzün gözünde de *yazar*, işini iyi bilen bir yazı ustasıydı, bir tür zanaatkârdı; oturup bir kompozisyon ödevini yazıyormuşçasına öyküler de yazabilmeliydi. Bize göre *yazar*, bir konuyu, kendi yazarlık yeteneği içinde, kendi düş gücüne dayanarak öyküleştirebilen kişiydi. *Yazar* dediğin böyle olmalıydı.

Ve biz de bir süre böyle olmaya çalıştık.

Hiç unutmam birgün yine üçümüz yolda gidiyorduk. Tam ünlü Çemberlitaş turşucusunun önünde, karnı burnunda bir kadının bize doğru geldiğini gördük. Kadın, bütün görkemiyle geçti gitti yanımızdan; gebeliğiyle dünyaya meydan okuyor gibiydi. O kalabalıkta, onca insanın içinde nedense üçümüzün de dikkati o kadının üzerinde yoğunlaşmıştı. Kadın geçip gittikten sonra bakıştık ve öykülerimizin ortak konusunu saptayıverdik: O gebe kadındı öykülerimize yön verecek olan özne.

Ertesi gün sözleştiğimiz saatte buluştuğumuz çayevinin bir köşesinde hem çaylarımızı yudumluyor, hem de bütün bir gece oturup yazdığımız o gebe kadının çevresinde dönenip gelişen öykülerimizi okuyorduk birbirimize. Yine birbiriyle hiç ilgisi olmayan üç değişik öykü çıkmıştı ortaya.

Sonra da kalkıp büyük bir keyif ve anlaşılmaz bir güvenle *Yenilik* dergisine gitmiştik. Doğruca dergiyi çıkaran *Naim Tirali*'nin odasına girdik. İçeride *Behçet Necatigil* ile *Salâh Birsel* de vardı. Öykülerimizi ellerine tutuşturduk. Hiç işleri yokmuş gibi, başlarmda durup öykülerimizi okuttuk. Her biri eline bir öyküyü alıp sonuna kadar okudu yada okuyormuş gibi yaptı. Dergi adına bir sunuş yazısı hazırlanarak bu üç öykünün birlikte *Yenilik* dergisinde yayımlanmasını istedik; hem de hiç aşağıdan almadan. Sonra da öykülerimizi orada bırakıp umutla çıktık.

İyi ki yayımlanmadı o öyküler.

Nezihe Meriç, o zamanlar Kadıköy'de, anasıyla babasıyla birlikte otururdu. O küçücük iki katlı küçük ev, babasının yaptığı yağlıboya tablolarla doluydu. *Nezihe Meriç*, teyze kızımın çocukluk arkadaşıydı. Ona gitmeye başlamıştım. Öykülerimi götürüp bırakıyor, ondan eleştiriler alıyordum. Sonra da ilk öyküm, *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinde onun aracılığıyla yayımlanmıştı. Çok etkilemiştir beni *'Nezim'*.

Bir de *Orhan Kemal*. Bayılırdık ona. Tutkunduk. Üstelik arkadaş gibiydi bizlerle. Yazıp götürdüklerimizi hiç üşenmeden oturur okurdu İkbal Kahvesinde. Konuşurduk. Güç verirdi bize. Kendisiyle yapılan bir konuşmada beğendiği genç öykücüler arasında bizlerin de adını anmıştı bir keresinde.

İlk kitaplarımızı yayımladığımızda, öykülerimiz de artık dergilerde yayımlanır olmuştu.

Bunca yıl sonra bir daha göz atınca gördüm ki: *Yorgunlar* ilk kitap olmanın bütün özelliklerini taşıyor. O öykülerden dördünü iyi ki yazmışım, diyorum; altlarına bugün de hiç çekinmeden adımı koyabiliyorum. Ama bir kitap yapmayı keşke biraz daha geciktirseydim de, geri kalan o *hintyağı gibi* öyküleri yırtıp atacak vaktim kalsaydı, diye düşünüyorum şimdi; tıpkı sevgili *Yaşar Nabi* gibi.

Havada Kar Sesi Var, ilk kitabım *Yorgunlar*'dan seçtiğim dört öyküyle sonradan yazdığım başka öykülerden oluşuyor. Baktım da, o öyküleri yazdığım yıllar düşünülecek olursa, gerek benim açımdan, gerekse öykülerde beliren tipler açısından, ister istemez, *Yorgunlar*'dan aldığım öykülerde 'sivilceli dönem' diyebileceğim ergenlik dönemi, öbür öykülerdeyse, 'ilk gençlik dönemi' dile getiriliyor.

Biraraya getirirken bu öyküleri yenibaştan elden geçirdiğimi de belirtmeliyim.

Erdal Öz

Havada Kar Sesi Var

Çetin Öner'e

Kadın, elindeki örgüyü bırakıp sedirden kalktı, pencereye gitti, perdeyi aralayıp dışarı baktı. Başının cama vuran gölgesinde dışarısı apaydınlıktı, gündüz gibiydi. Ne güzel, için için yağıyordu kar. Camın hemen ötesindeki karanlık dut ağacının dallarında sütbeyaz şeritler belirmişti. Serin koyu mavilik laciverte dönüşerek genişleyip gidiyordu dalların ötesinde. Pencerenin önündeki çıkıntıda ince bir yastık gibiydi kar.

Kadın örttü perdeyi, geçti oturdu yerine. Ot yastığın üstüne bıraktığı örgüsünü aldı. Gözlüğünü burnuna indirdi. Kucağına atlamaya hazırlanan tekir kedisini ayağıyla itti. «Git yat yerine.» Kedi, gücenik gözlerle hanımının yüzüne baktı; sessizce sobanın arkasındaki minderine gidip oturdu.

Odanın ortasında durup durup yuvarlanan yün yumak yine birdenbire kedinin yanındaydı. Yumağın devinimini pusup gözleyen kedi yapıştı mindere, yumağın üzerine atlamaya hazırlandı. Sırtı yıldır yıldırdı.

Kadın bağıracakken vazgeçti, kalktı yumağı yerden aldı, kucağına koydu. Çorabın koncunu hızla örmeye koyuldu.

Kedi yumaksız kalınca gevşedi, ağırlığını art ayaklarına vererek gerindi, uzadı, esnedi,

sonra toparlandı, kıvrıldı, burnunu karnına soktu, bir tespihböceği gibi yuvarlacık oldu; sevdi kendi yuvarlacıklığını.

Sobada yanan bir odun göçtü; harladı soba. Kedi başını çıkarıp baktı sobadan yana, yine yumuldu. Ürperen sırtı gidip gidip geldi. Uyur gibi yaptı. Topacık karnı inip inip kalkıyordu.

Kalın kara kazağının içinde dal gibiydi. Kemikli iki omuzu örtüp incecik bedenini sımsıkı sarıyordu kara yün kazak. Balıkçı yakasının üstünde sarışın tüylü çenesi. Dudaklarını örtüp iki yandan aşağı sarkan —oğlununki de böyleydi, nasıl da birbirinin benzeşiydiler— gür bıyıklar. En az bir haftalık güzel bir sakalın örttüğü ince süzgün bir yüz. Avurtlar çökük. Belli ki yorgun. Çukura kaçmış iki koygun çatal göz; cin gibi. Kirpikler uzun, upuzun. Kaşlar gür, gözlerinin üstüne dökük. Bakışlarındaki apaçık kararlılık. Dağınık uzamış güzel yüzünün yakışığı olmuş gür saçlar; sanki kula bir atın rüzgâr yemiş yelesi.

Oğlunun sarışınıydı bu gelen. Oğlu bundan biraz daha kısa, ama daha tıknaz, daha kemikli gibi. Yine de genel bir benzeşirlik var aralarında. Konuşurken de oğlu gibi inandırıcı, güven verici ve az konuşan; oğlu gibi. Daha çok da suskun. İnançlı.

«Demek hepsi böyle bunların. İçlerinden birinin anası olmak.»

İkişer ilmiklerle çorabın topuğunu kapatıp yünü koparırken ayağa kalkmış, sesli sesli söylemişti bunu. Kalkarken kucağından yere düşen yumağın, sobanın arkasına, kedinin yanıbaşına yuvarlanıp gittiğini görmemişti. Uyuşan parmaklarını oğuşturdu, eklemlerini yumuşatmaya çalıştı; açtı kapadı açtı kapadı ellerini. Kalktı, sobayı açtı, maşayla karıştırıp ateşi uyandırdı; iki odun daha attı.

Kedi, başını kaldırdı gürültüye. Hanımını yakınında, sobanın başında görünce, yattığı yerde gerindi, toparlandı. Oturup kısık gözlerle baktı hanımına.

«Çorabın tekini tamamladım oğlusu,» dedi kadın kediye. Bunu deyince de bir gecikmişlik duygusuyla ürperdi, üşüdü, yaşlı gövdesi silkelendi. Çömeldiği yerden doğrulurken, sobanın arkasındaki yumağı gördü. Almak için uzandı.

Kedi yumağı görünce kalkmaya hazırlandı.

«Yat yerine,» dedi kadın.

Kedi kaldı minderinde.

Kadın, geçti oturdu sedirdeki yerine. Gözlüğünü basıp yerleştirdi burnunun üzerine. Yanında duran beş küçük şişten birine çorabın ikinci tekinin ilk ilmeklerini sayarak sıralamaya başladı. Sayılar buruşuk dudaklarından fısıltıyla dökülüyordu.

Kapı vurulduğunda kadın, daracık mutfakta, kedisinin köşede duran çanağına küçük küçük doğradığı ekmeklerin üzerine çorba dökü yordu. Kepçeyi ocağın üstündeki dumanı tüten kâsenin üzerine bırakırken içi alıp alıp verdi yine.

«Geldim geldim!» diye seslendi. Terliklerini sürüyerek kapıya yürüdü. Açsa mıydı? «Kim o?»

«Aç teyze, benim.»

Bilemediği gençten bir ses; kimliğini çıkaramadığı bir erkek sesi.

«Kimsin?» Ürküntüyle kapının sürgüsünü çekti, tokmağı çevirdi, ama zinciri çıkarmadan araladı kapıyı, baktı. «Kimsin sen?» Kapıyı bağlayan zincir boyunca aralanan kapının dışında, alacakaranlıkta, tanımadığı gençten biri. Kara kazağının içinde sarışın bir yüz, belli belirsiz gülümsemeye çalıştı. Daha ilk bakışta iyi bir yüzdü, güzel bir yüzdü. İnandırıcı. O kıran giresicelere hiç benzemeyen. Başında yün başlık. Üstü başı kar içinde.

«Girebilir miyim?» dedi kapının dışındaki.

Kadın, kapıyı itip zincirin başlığını yuvasından çıkardı.

«Oğlunun yanından geliyorum,» dedi kapının dışındaki. «Arkadaşıyım. Selâmını getirdim.»

Kadın, ellerinin ayaklarının boşanıverdiğini bilemedi bile. İçinde bir kar sesi dolandı. Titredi. Sallandı. Ayak bileklerine, parmak uçlarına kadar kamaştı kemicikleri. Düşmemek için bir eliyle ardındaki duvarı aranırken, tokmağı tutan eliyle de kapıyı çekti açtı. Duvara dayanıp kalmasa oracığa yığılıverecekti.

Girdi kapıdan içeri. Dudaklarını örten sarı bıyıkları bile kar içindeydi gelenin.

O girince kadın biraz toparlandı. Yavaşça kapattı kapıyı.

Gelen, yün başlığı, tepesindeki düğüm yerinden tutup sıyırdı çıkardı başından. Yere kar yağdı.

«Oğlun çok iyi teyze.»

Bu kadarı bile yeterdi. Yaşıyordu hiç olmazsa. Körpecik dalların kesilip kırıldığı, gencecik canların vurulup asıldığı bu kargaşada demek yaşıyordu oğlu. Düşmemek için dayandığı duvardan kopup tutundu karşısında duran çocuğa, sardı onu kollarıyla, sıktı göğsünün üstünde, öptü buz gibi yanaklarından.

«Yanından geliyorum. Sağlığı çok iyi.»

Kadın bekledi. Çocuğun sesinden dökülen sözlerin büyüsüne kaptırmıştı kendini. Çocuğun suskunluğu uzayınca çözdü kollarını. Bu suskunluk ürküttü onu. Dikildi çocuğun karşısına. «Niye aylardır bir haber olsun göndermedi? Niye?»

«Çok dardaydı,» dedi çocuk.

«Nasıl dardaydı?» Yanıt alamayınca sordu: «Peki şimdi nerde?»

Bu soruyu sanki hiç duymadı karşısındaki. Bıyıklarını çekiştirdi. «O da seni çok merak ediyor teyze. O gidince gelip aradılar mı evi? Bastılar mı?»

«Basmaz olurlar mı.»

«Bir şey yaptılar mı sana?»

Acı acı güldü kadın.

«Ne yaptılar?»

«Gelip doldular evime. Gitmek bilmediler.»

«Kötü bir şey yaptılar mı sana?»

Sustu kadın.

«Oğlun sordu. Anama bir kötülük yapmışlar mı, öğren, dedi.»

«Ne yapabilirler ki,» dedi kadın. Başını salladı. «Biraz sıkıştırdılar, hepsi o işte.» Durup soluklandı. Çenesinin ucundaki derisi seyirdi. Gözleri toparlacık olmuştu. «Çopur yüzlü bir it

vardı gelenlerin içinde, o gün o sözü etti ya, dünya ahret iki elim yakasındadır. O gün, o ilk gelişlerinde o çopur yüzlü herif nasıl vurduysa şurama, şu böğrüme, yıkılıverdim döşemenin üstüne. 'O uğursuz piçini nereye sakladın cadı karı,' dedi bana. Piçmiş. Uğursuzmuş. Alnının çatına tükürmek geçti içimden. Ama olmadı, yapamadım. Ama ne dedim ben de: 'Nereye mi sakladım,' dedim, 'nah şuramda o işte, canımın gizlisinde; gelin alın bakalım alabilirseniz,' dedim. İyi demiş miyim? Demem olağandı. Ne çekincem vardı ki o it bakışlı heriften. Beni yere yıktıklarında ellerine ayaklarına sarılacağım, yakarıp dövüneceğim diye umdular. Ama ne yaptım ben? Yerdeyken bile, böğürlerime tekmeleriyle vururlarken bile başımı dik tuttum, eğilmedim. Oğluma bunları sana anlattığım gibi böylece anlat. Böyleyken böyle olmuş, de. Bir bir anlat.»

«Anlatırım teyze.»

«Anlat, olduğu gibi anlat. Bilsin.»

«Olur teyze, olduğu gibi anlatırım.»

«Acımı kimselere belli etmedim. Öyle mahalle karıları gibi bir gün olsun ağlayıp dövünmedim; kimselere yakınmadım. Başım dik gezdim hep. Oğlumun anasıyım, bir yiğidin anasıyım diye gezip dolandım. Kimselerin kapısını çalmadım, kimselerden yardım dilenmedim. Söyle ona, yavruma, anan bir kavak ağacı gibi dimdik, de. Yaşlı da olsa bir kavak ağacı gibi dimdik anan, de. Anlat bu dediklerimi ona.»

Başını salladı çocuk.

«Gözü arkada kalmasın yavrumun. Hiç merak etmesin beni. Hiç kaygılanmasın benden yana.» Kollarını omuzlarına koydu karşısında du-

ran çocuğun. «Söyle kara gözlüme, dikkatli olsun, dikkat etsin kendine. Hepiniz dikkatli olun kurban olduklarım. O it sürüsünün oyununa gelmeyin. Onlar gibi tabancaya silaha neye güvenmeyin. O kurt sürüsüne benzemeyin sakın yavrularım. Tutun birbirinizin elinden; bırakmayın birbirinizi. Birlik olun canlarım. Gözünüzü severim sizin. Birinize bir şey olsun istemem. Analar yavrusuz kalmamalı. Yoksa, sizlere bir şey olursa, ona, kara gözlüme bir şey olursa yıkılır bu Allahın yapısı, yıkılır.»

İçi kabardı. Yanaklarını eliyle sildi kadın.

Sessizliği bozan çocuk oldu: «Oğlunun senden bir isteği var teyze.»

Canlanıverdi kadın.

«Bir çift yün çorap istedi senden.»

«Bir çift yün çorap mı? İstediği yün çorap olsun. Başka?»

«Yok, başka bir şey istemedi. Her şeyi var. Anama söyle bana bir çift yün çorap örüversin, dedi.»

«Yavruma bir değil bin çift çorap örerim. Yeter ki istesin benden. Demek üşümüş ayacıkları. Kurban olduğum. Hasta ne değil ya? Kazağı neyi var mı?»

«Var teyze, her şeyi var. Demir gibi. Hiç meraklanma sen. Aklı hep sende. Bir çift yün çorap örsün anam, dedi; başka bir istediği yok.»

«Hemen bu gece başlarım örmeye. Bu gece. Uyumam. Sabaha kadar da örer bitiririm.»

Gitmeye davrandı çocuk.

«Gitme,» dedi kadın. Kapının tokmağına yapışıverdi. «Hemen şimdi başlarım örmeye. Ne olacak, olup olacağı bir çift çorap. Sabaha kal-

maz örer bitiririm. Gitme.»

Çocuğun elindeki yün başlıktan sular damlıyordu yere, ayaklarının dibine. Ayaklarında ıslanmış kaba postallar. Oğlununki gibi. Yerde, kadınla, gitmeye çalışan çocuğun arasında eriyen karların oluşturduğu küçük bir gölcük.

«Karnın açtır.»

«Yok teyze, aç değilim, yedim de geldim.»

«Bir sıcak çorbamı içmez miydin yavrum?»

«Aç değilim teyze. Vaktim de yok. Gitmek zorundayım.»

Kadın, sızılı bacaklarının üzerinde kıpır kıpır. «Gitme, hemen gitme. Bir dakika. Beklersin değil mi. Dur. Bir dakika.» Terliğinin tekini bulamıyor. Tek terlikle koşturuyor içeriye. «Gitme sakın. Geliyorum. Bekle.»

Çocuk, eli kapının tokmağında, sabırsız, bekliyor. Kadının içeriden söylediklerini anlayamıyor. Durmadan bir şeyler söylüyor kadın içerilerde, dolanıp duruyor. Az sonra koşarak, tek terliğiyle geliyor.

«Gitmedin değil mi?»

Elinde küçük bir çıkın.

Anaç parmakların şaşkın kıpırtılarıyla çıkından çekilip çıkarılan katlanmış bir avuç kâğıt paranın avucuna sıkıştırıldığını görüyor çocuk. «Ama teyze!»

«Sus,» diyor kadın. Çocuğun iki elini de tutup sıkıyor. «Güle güle git yavrum.»

Çocuk, başını kaldırıp kadının yüzüne bakamıyor.

Kadın, tek ayağındaki aşınmış terliğinin içinde dipdiri. «Üşütmeyin kendinizi bu karda kışta. Gözkulak olun birbirinize.»

Başını sallıyor çocuk. Uzanıp kadının elini dudaklarına götürüyor, öpüyor. Kapıyı açıp süzülüyor dışarıya. Merdiveni koşarak iniyor.

Elinin üstündeki serinliğin, giden çocuğun karlı bıyıklarından kalan su damlacıkları olduğunu biliyor kadın.

Kadın üşümüyor artık. Yün yumak, küçük kıpırtılarla odanın ortasında yuvarlanıp duruyor. Kedi, yumağın ortalardaki devinimini görmüyor. Uykusunun kimbilir ne koyu görüntülerinde şimdi. İnsan gibi küçük sesler çıkarıyor uykusunun arasında. Kedice düşler içinde. Bıyıklarını oynatıyor, küçük seslerle miyavlamaya çalışıyor.

Uzaklarda köpekler ürüyor.

Soba sönmüş. Sönsün. Kalkıp külü karıştırıyor kadın. Közü üfleyip uyandırıyor. İki üç odun daha atıyor. Ellerini sobanın iki yanına yapıştırıp açıyor. Sıcacık soba. Az sonra tutuşuyor attığı odunlar.

Sedirin üzerinde beş küçük parlak şişin arasında topuğuna yaklaşılmış bir yarım çorap daha.

Şimdi yine birden kapı çalınsa. Koşup açsa kapıyı. Yine o akşamüstü gelen sarışın çocuk. Bıyıkları kar içinde. Başında kar yüklü yün başlığı. Ellerine yapışır çeker getirirdi odaya onu, sedire, yanıbaşına oturtur, hemencecik sobayı harlatır, gider ocağa çayı koyardı. Sonra da gelir, çocuğun yanına, örgüsünün başına çöker, örer bitiriverirdi çorabın ikinci tekini de. Baş-

başa çaylarını içerlerken dışarıda karlı yepyeni bir gün doğardı.

Kalktı, perdeyi araladı. Ortalık koyu maviydi. Kar dinmişti. Çıt yoktu dünyada. Dal oynamıyordu. Dut ağacının kar yüklü dalı sarkmıştı. Donmuştu dünya. Perdeyi sıyırıp topladı bir yanda. Pencereyi zorlayıp açtı. Buza kesmiş, cam gibi, masmavi bir dünya, yüzüne çarpıp doldu odaya. Uzaklarda buz tutmuş araba gürültüleri. Dayandı pencerenin buz tutmuş pervazına. Derin derin solukladı buzlu mavi havayı. İçi maviye kesti. Soluğu, kardan bir buhar gibi bulutlandı uzadı havada. Şimdi kimbilir nerelerde üşüyordu oğlunun ayacıkları. Üşüdü yorgun yaşlı elleri. İçeri çekilip sıkıca kapattı pencereyi. Perdeyi açık bıraktı.

Ağarıyordu dünya. Gün, karla örtülü, buzlu bir yeryüzüne doğuyordu.

Köşedeki dolabın üzerinden küçük pilli radyosunu aldı, düğmesini çevirip açtı: Türküler vardı. Oturdu sedire. Radyosunu yanına, ot yastığın üstüne koydu. Gözlüğünü özenle yerleştirdi burnunun üstüne. Örgüsünü aldı eline, yünü boynundan aşırıp gerdi, örmeye koyuldu.

Kedi, görmekte olduğu düşü sürdürüyordu.

Ellerinin eklemleri yumuşamış, örgünün birörnek akışına alışmıştı artık. Çorabın topuk yerini iplikle belirleyip geçmiş, koncu yarılamıştı. Bundan ötesi kolaydı.

Dışarının açılan maviliği odaya sokuldukça tepede yanan ampul cılızlaştı. Sonunda gün gelip yayıldı odanın dört bir yanına. Ampulün bü-

tün canı çekildi, çizilen bir derinin üzerinde domurmuş küçük bir kan lekesi gibi kurudu kaldı odanın havasında.

Kedi kalktı, dört ayağı üzerinde gövdesini yukarılara doğru yükseltip gerindi. Ortaya geldi. Pencereden sokulan karlı günün masmavi aydınlığında uzun uzun yalandı. Arınıp kendine dilediğince çekidüzen verdikten sonra geldi, genişlemiş, aşınık kırmızı terliklerin içinde oynaşan yün çoraplı etli ayaklara süründü. Az ötesinde kıpırdayan küçülmüş yün yumağa baktı; oynamak gelmedi içinden. Yukarıya, hanımının yüzüne dikilmiş kısık gözlerle miyavladı.

Kadın hababam örüyordu. Sonuna gelmişti artık. Türküler bitti. Haberler başlayacaktı.

«Sus oğlusu,» dedi kadın, ayaklarına sürünen, acıktığını bağıran kedisine.

Kedi sustu. Sedirin üstüne atladı. Başını hanımının koluna sürerek ince mırıltılarla sedirin şiltesini tırmalamaya koyuldu.

Kadın, dirseğiyle sevdi kedisini. O pek sevdiği erkek sesi okuyordu haberleri:

Yapılan bir ihbarı değerlendiren güvenlik kuvvetleri, uzun süredir aranmakta olan, haklarında gıyabi tutuklama kararı bulunan N. Ö. ve C. S. adlı iki şehir eşkiyasının saklanmakta oldukları apartmanın bodrum katına, dün gece saat sıfır dörtte bir baskın düzenlemiştir. Güvenlik kuvvetlerinin teslim ol çağrılarını dinlemeyen anarşistler, yapılan operasyon sonunda ölü olarak ele geçirilmiştir. Operasyon sırasında bir güvenlik görevlisi yaralanmış, iki şehir eşkiyasının saklandığı evde çok sayıda yasaklanmış yayın—.»

Soluğunu uzun süre bırakamadı kadın. Sonunda, «Yıktılar Allahın yapısını,» diyebildi.

Tepedeki ampul hiç sönmedi, o günden sonra incecik kanadı durdu geceler günler boyunca.

Perde hiç örtülmedi.

Soba hiç yakılmadı.

Kedi çok mutlu şimdi. Oğlusu, dünyanın en mutlu tekir kedisi. Günlerdir ortalarda yuvarlanan başıboş yumakların ardında dört dönüyor odada. Dokuz on yumakla birden oynamak da şaşırtmıyor onu artık. Alıştı. Yumakların birini bırakıp birini yuvarlıyor.

Ortalarda bir sürü örülüp bitirilmiş yün çorap tekleri var. Renk renk yün çoraplar. Hepsi de uzun konçlu. Hepsi de tek. Birinin rengi öbürüne uymuyor.

Kadının elleri öylesine alıştı ki çorap örmeye, günde iki çift çorabı bitiriyor da bana mısın demiyor. Yemiyor, içmiyor, uyumuyor.

Önce evin kıyısında köşesinde yünden, tiftikten örülmüş ne varsa bulunup çıkarıldı, yığıldı ortaya. Bir bir söküldü hepsi. Koparıldı. Balıkçı düğümleriyle birbirine eklendi. Çileler yapıldı. Yumaklar sarıldı.

Kadın, hep gecikmiş olmaktan korkuyor. Başını bir an bile kaldırmıyor örgüsünden. Sedirin üzerinde iki kat olmuş, durmadan çoraplar örüyor; uzun konçlu yün çoraplar.

Dağlarda, evlerde, sokaklarda birtakım gencecik ayacıklar üşüyor.

Kar aralıksız yağıyor.

1974

Vah Yunusum
Vah Canım

Gecede ne güzeldi deniz; ayışığında; kıyıdan oldukça açıklarda, koygun lacivert durgunluğun ortasında, eski küçük bir teknede, yaşlı bir elin kalın parmağına oturmuş ağır bir oltayla denizin karanlık diplerinde dolanan bilinmedik bir balığın vuruşunu sabırsızca beklerken; hele denizi bunca yaşamış bilen biri için.

Kıyı şeridi uzaklarda sigara külü gibi soluk uzanıyordu. Kıyıdaki solgun bir iki ışık da az sonra gelen günle birlikte sönecek, eriyip yitecekti.

Yaşlı adam, bir ara teknenin az ötesinde denizin yüzünde kızaran bir parıltı gördü. Soluğunu kesip umutla baktı: yok yok yakamoz falan değildi; denizin yüzüne yapışmış yaygın bir yağ lekesiydi; kimbilir hangi teknenin kustuğu yanık yağlar.

Bu sular, bu deniz eskiden ne güzel yakamozlanırdı. Balığın bol olduğu zamanlardı. Balık vurdu mu bu denizin üstü tekneden geçilmezdi. Yakamozlar, denizin üstünde yangıncıklar gibi gezinirdi. Oltanın denize girdiği yerde, o koyu karanlık sularda, oltanın her oynayışında, tutuşmuş yanan gergin bir halatı denizin içinde gezdirir gibi, olta boyunca kıvılcım bulutları savrulurdu denizin derinliklerinde. Küreklerin her suya dalıp çıkışında, derin sularda

bir yangının dalga dalga yalazları uçuşurdu. Deniz bir yangına dönüşürdü. Teknenin, kürekle-rin ardında yanan bir orman kalırdı.

Bir keresinde livardaki canlı küçük balıkla-rı deniz suyuyla doldurduğu büyük kovaya koy-muştu. Sandalı bağlayıp eve varana kadar oy-naşan balıklarla dolu bir kova deniz suyu de-ğil de, bir kova dolusu ayışığı taşımıştı eve. Ba-lıkları kovadan çıkarmamış, ocağı yakarken, oğ-lu Alişan da minicik ellerini daldırıp o bir kova deniz suyunda yakamoz yangınıyla oynamıştı. Tutuşmuş bir çam çırasını havada çevirir gibi, küçücük kolunu omuzuna kadar kovaya soku-yor, balıkların ölüm kalım kaçışması içinde ya-kamoz dolu deniz suyunu karıştırıp duruyor, ko-vadaki su karanlıkta bir mangal dolusu közün uyandırılması gibi harmanlanıp ağarıyordu.

Gençti o zamanlar; karısının doyumunu güç karşıladığı, kendini tutamadığı, sevişmeyi uzata-madığı zamanlardı. Ama dipdiriydi. Etinin kemi-ğinin delirdiği, kavuşmadan sevişmeden edeme-diği, civan olduğu zamanlar. Gün doğmadan, ge-cenin serin alacasında, karısının o süt gibi etine doymuş, kanmış, dirilmiş, kalkar, kıyıya inip teknesini çözer, kıpırtısız denize açılırdı. Küre-klere asılan kolları genç meşeler gibiydi. Tekne, o güçlü kolların güdümünde bir anda açıklarda bulurdu kendini. Yakamozlanırdı sular. Dünya-nın balığını tutardı. Tekne balıkla dolardı. Gün atarken, yakamoz yangıncıkları sönerken döner-di kıyıya.

Şimdi her şey ölmüştü; her şey; balıklar da; yakamozlar da; deniz bile; kendisi gibi.

Yel birden kendini gösterdi.

Boştaki eliyle deri ceketinin cebinde bulduğu son sigarasını iki kalın parmağı arasında yuvarlayıp yumuşattı, dudaklarına yerleştirdi. Oltayı ıskarmoza doladı. Avuçlarını yuvalayıp kibriti çaktı, sigarasını yaktı.

Denizin yüzü buruş buruştu. Teknenin gövdesinde denizin küçük öpücükleri başlamıştı.

Oltayı ıskarmozdan çözdü; yokladı; boştu olta.

Kalın bir buz tabakası gibi duran gök, geceden sıyrılmak üzereydi. Ay can çekişiyordu ötelerde. Tepede ölgünleşen birkaç yıldızın uçları sivriliğini yitirmişti. Gündoğusunda beliren yaşlı mor dağlar silik birer lekeydiler.

Dağların oralardan gelen yel denizin yüzünde oynaşıyor, küçük şakalar yapıyordu. Denizin koyu morları, kıpırtılarla çırpıntılarla açılıyor açılıyor, mavilere dönüşüyordu.

Parmağının ucuna gömülü oltaya dipten bir balık vurur gibi oldu. Geç kalmıştı adam. Kıpırdamadan bekledi. Balık bir daha vurdu; vuruşla birlikte kolunu hızla yukarı savurdu adam: Tamamdı. En az yüz kulaç dipteki balığın diri etine iğnenin oturuşunu, ağırlaşan incecik oltanın ucundaki direnişi etinde kemiğinde duyunca yaşlı yüreği o eski günlerdeki gibi çırpıntıyla doldu. Oltayı hızla topluyordu şimdi. Ayaktaydı. Altındaki tekne sağa sola yalpalanıyordu. Belli bir hızla birer kol boyu çektiği misina ayrık bacaklarının arasında gergin ıslak yuvarlaklar çizerek yığılıyordu. Olta giderek ağırlaşıyordu. Adamın denizden sıyırıp çektiği misinadan denizin yüzünü örten koyu mor aynaya serin mavi sular sıçrıyor, denizin yüzü menevişleniyordu.

Az sonra koyu morların lacivertlerin arasından, diplerden savrula savrula ağıp gelen, yaklaştıkça da çırpınışları artan gümüşsü bir parıltı büyüyerek denizi yırttı fırladı çıktı sudan debelenerek. Adam, oltanın ucunda direnen, kendini savurup duran koca balığı hiç vakit geçirmeden çekti aldı teknenin içine. Zokanın ucundaki çelik iğne, balığın ağız boşluğundan girmiş, yanağının altını yırtıp çıkmıştı. Balığı ustalıkla, özenle bir çırpıda iğneden kurtarıp başaltına fırlattı. En az beş altı kiloluk bir orfoz'du. Karnının aklığı sırtına doğru koyu pembelere dönüşüyordu. Başaltında kendini tahtalara kaldırıp kaldırıp vuruyor, dövünüp duruyordu koca orfoz.

Az ötesindeki küçük teneke kutuya uzandı, eline gelen iri bir yemi boşalan zokalı iğneye özenle geçirdi, beklemeden denize fırlattı. Aynı derinliği, aynı kulacı bulmalıydı. Ayrık bacaklarının arasında yığılı duran olta ipi hızla denize akıyordu şimdi. Olta, zokanın ağırlığını bulup gerilince adam keyifle eski yerine çöktü, kalın parmağının eklemine oturan oltaya olanca dikkatini yükleyerek dipten gelecek yeni bir vuruşu umutla beklemeye koyuldu. Az önce çektiği balığın bir eşini daha çekebilirdi.

Küçük tekne denizin gittikçe artan çalkantılarında inip inip çıkıyordu artık.

Kocaman iki denizanası, misinanın denize daldığı yerin az ötesinde birer gelin tülü gibi salınıyorlardı.

Adam oltasını yokladı: Boştu. Toplamaya başladı. Yemi yenileyip saldı yine oltayı aynı kulaca.

Umutla bütün ceplerini aradı; tek sigara kalmamıştı.

Uzaklardaki kıyı, dört beş katlı yüksek yapılarıyla upuzun bir duvar gibi seçiliyordu artık; betondan bir duvar: boz, çirkin.

Gün neredeyse ağaracaktı. Gök de deniz de bozarıyordu.

Tekne artan yelle birlikte sağa sola daha bir yalpalıyordu.

Kıyıdaki o boz beton yapılarda yaşayan birkaç dışarlıklı adam, gecenin kirlerini, pisliklerini üstlerinden atmak için belki şu anda denizin serin koygun mavilerine atmışlardı bile kendilerini; kuruyan, yanan gövdelerinin alkol yüklü ateşini söndürmeye çalışıyor olabilirlerdi. Az sonra o yorgun yaşlı dağların ötesinden kopup gelen kızıl güneşle birlikte o yüksek yapılardan boşalan çıplak insan sürüleri, o altın kumsalı yine etten bir örtüyle örteceklerdi. Üzerlerine banka adları, gazoz, bira adları yazılı mavili kırmızılı büyük kum şemsiyeleri, o güzelim kumsalı bir anda panayır yerine çevirecekti. Ortalık, meyve kabuklarından, mısır koçanlarından, gazete yırtıklarından, boşalmış gazoz bira şişelerinden geçilmez olacaktı. O altın kumsal dağılmış pazar yerine dönecekti.

Kıyıdaki yapıların ötesinde gök ağarıyor, hafiften kızarıyordu.

Ve inip kalkan teknesindeki yaşlı adamın oltasına artık tek balık vurmuyordu.

«Yıkılası dünya,» dedi adam, feleğe kahretti. Tomar tomar mor kâğıt paralarla çıkıp gelen dışarlıklı adamları düşündü yine. Deste deste paraları gösterip bütün bu kıyıları yok pahası-

na üç beş gün içinde almışlardı ellerinden. Onca parayı birarada görünce kimse direnememiş, o yabanın adamları ne dedilerse 'he' demişlerdi. Gelen gidenin ardı arkası kesilmez olmuştu bir anda. Bağlar bahçeler, bostanlar günlerce ölçülüp biçilmiş, ak kâğıtlara kara yazılar yazılmış, bir garip çizgiler çizilmişti mavili kırmızılı. Kızgın güneşin altında kıyı topraklarını ölçüp biçen bu yabanın adamlarına, içlerinin yangınını söndürsün diye buranın adamları kadınları çocukları buz gibi ayranlar dövüp sunmuşlardı; tavuklarını, hindilerini, koyunlarını kesmişler, onlar için balığa çıkmışlar, neleri var neleri yoksa pişirip kotarıp önlerine koymuşlardı; günlerce konuk edip ağırlamışlardı onları. Sonra da kamyonlar dolusu kazmalı kürekli başka yerlerin köylüleri gelmişti. Gürül gürül işleyen, toprağı yarıp altüst eden, ağaçları kökleriyle birlikte söküp deviren, önüne katıp yaprak gibi sürükleyen kocaman tekerlekli bir garip araçlar da gelmişti; gürültüleri günlerce yeri göğü tutmuştu. O başka yerlerin köylüleri, kanter içinde çalışan karınca sürüleri gibi öbek öbek dağılmışlardı o altın kumsalın üzerine. Dağ gibi demir çubuklar, keresteler, çimento torbaları yığılmıştı dört bir yana. Allahın o altın kumuna bomboz çimentoyu karıp karıştırıp karmışlar, göz göz oymuşlardı o güzelim kumsalı. Sonra da ayrıkotu biter gibi o beton koca yapılar bitmişti yerden. Boz, çirkin beton yapılar yükseldikçe yükselmişti. Buraların yerlileri, mor kâğıt paralarla değiş tokuş ettikleri bağlarının bahçelerinin tümden elden çıktığını, denizi göremez olunca, işte ancak o zaman anlamışlardı; anlamışlardı ama iş işten geç-

mişti artık. Boz beton yapılar, denizle, o binlerce yıllık denizle, atadan anadan kalma o bildik denizle onların arasına geçit vermez yüce bir beton duvar oluşturmuştu; Çin Seddi gibi. Daha yapılar bitmeden, demirler döşenir, betonlar dökülürken, başka efendiler, başka hanımefendiler çıkıp gelmişler, neyi görüp nesini beğendilerse, gezip dolaşmışlardı o duvarsız kapısız nursuz yapıları. Yine mor mor deste deste paralar dolaşmıştı elden ele, ağızdan ağıza, kâğıtlar imzalanmış, kâğıtlar alınıp verilmişti. Yapılar sözde bitince de, dışarlıklı bir sürü insan, çoluğuyla çocuğuyla gelip doluşuvermişlerdi o kat kat beton yapıların göz göz odacıklarına. Hemencecik de soyunup, daha yerleşmeden, güneşin altında kumların üzerine serilip kızarmaya, denize girip ıslanmaya, çimmeye başlamışlardı. O gün bu gündür bu kıyı, bu deniz, bu kum, bu doğa bu yeni insanların olmuştu.

«Balık mı kaldı ki bu denizlerde, balık bile komadılar. Şu kalan üç beş balık bile onların kursağına iner. Rakılarına şaraplarına katık olsun diye ha? Bir de utanmadan pazarlık ederler, üç beş kuruş eksiğine almak için. Tüh!»

Hele o çember sakallı, hacı bozuntusuna çok içerliyordu adam. «Yöneticiymiş! Sıçmışım onun yöneticiliğine!» Çember sakallının kıyıya, büyük elektirik direğine bağladığı o kurt bozması azgın iki it, efendilerine yaranmak için günboyu havlar ulur, kumsala dışarıdan kimseyi yanaştırmazlardı. «Allahın kıyısı kuldan esirgenir mi be!» Hadi o köpekler köpekliğini yapıyordu, ya parayla tutulmuş o iki ite ne demeliydi? İkisi de

buraların köylüsüydü; üç beş kuruş uğruna onlar da ekip biçtikleri topraklarından olmuşlardı; şimdiyse efendilerinin aylıklı itleriydiler. «O deyyusların kapısında aylıklı iki it! Aç gezip tok sallanan ağzı düdüklü iki puşt! Vermişler ikisinin de ağzına birer fırfırlı düdük, cart curt öttürürler günboyu. Kim için? Kime karşı? A eşşekoğlueşşekler, babanız da mı fırfırlı düdük öttürürdü a pezevenkler! O kumsala dışarıdan kimseyi sokmayacaksınız da ananızın bilmemneyine kar mı yağacak a orospu çocukları! Hem de kimin malını kimden esirgiyorsunuz? Kendi köylünüzden mi, kendi kanınızdan kendi canınızdan mı? Tüh be size! Yuf be! Vay vay vay, lan insan bunca ucuza gider mi lan! Lan size de, o fırfırlı düdüklerinize de, o düdükleri elinize verenlere de! Ula kerhaneciler, ula gün görmemiş dürzüler, ulan siz kimsiniz be! Ula ne tez unuttunuz itoğluitler: Bütün bu kıyılar var ya bütün bu kıyılar, göz alabildiğine bizimdi be, bizimdi zamanında; nah şu kara bulutun ardına gizlenen koca güneş gibi bizimdi, hepimizindi! Ne yani, şimdi ben bu ihtiyar sandalımı o kıyıya yanaştıramayacağım ha? Siz yetmiyormuşsunuz gibi üstüme bir de o kurt bozması itlerinizi salacaksınız ha utanmadan? Sandalımı o Allahın kıyısına yanaştırmayacaksınız da, bu ihtiyar kollarımla bana o çayağzına kadar kürek çektireceksiniz ha? Ula sizin topunuzun ananızı, avradınızı, yedi sülâlenizi—!»

Öfkeyle indirdi yumruğunu sandalın kenarına. İşte deniz de tam o sırada patladı. Deniz, gökyüzü, bulutlar, her şey bir anda birbirine girdi.

Fırtınanın savurduğu yağmur kamçı gibi şaklıyordu dört bir yanda.

Açıklardaki eski sandal, bir inen bir kalkan kudurmuş dalgaların sırtında bir kaz tüyü gibiydi şimdi. Bir görünüp bir yokoluyordu.

«Babaaa!» diye bir daha bağırdı kıyıdan Alişan. Ellerini ağzında boru gibi yapmıştı. Bir süre elleri ağzında öylece kaldı. Deniz balçık gibiydi önünde. Bozbulanık dalgalar birbiri ardınca kabara köpüre geliyor, ayaklarının dibinde patlayıp hışımla yayılıyordu kumsala. Yağmur amansızca vuruyordu Alişan'ın yüzüne.

«Yunuuuus!» diye çığırdı yanındaki yaşlı anası. Umutsuz bir çığırıştı bu. Sesinin iki yüz üç yüz kulaç ötedeki sandala erişemediğini kendi de biliyordu.

«Duymaz ana, duymaz.»

«Bağır Alişanım bağır sen, duyar o.»

«Babaaa!» diye bağırdı Alişan. Sesi çatal çataldı. Kendi sesini kendi bile güç duyuyordu.

«Yunuuuus! Yunusuuuum!» diye bağırdı kadın.

İkisi birlikte bağırdılar.

Kadının başına doladığı yazmanın oyalı uçları ensesine boynuna yapışmış ıslak kır çiçekleri gibiydiler. Basmadan giysisi tombul bedeninin üzerinde eriyip gitmişti yağmurdan; şalvarının içinden sel akıp gidiyordu.

«Yunuuus! Yunusuuum! Sandalını buraya çek Yunusum!»

Hepsi de azgın yağmurun altında çırılçıplak gibiydiler. Bir ana, bir oğul, bir kız, bir de gelin. Yağmur dördünün de çıplak etlerini dövüyordu.

«Babaaa! Buradayız Babaaa!» diye ünledi kız.

Gelin, belki sandaldan görülür diye havaya kaldırdığı iki kolunu durmadan sallıyordu.

Sandal ötelerde bir yitip bir beliriyordu. Kıyıya hiç yaklaşmıyor gibiydi.

«Babam bizi gördü mü ki?» dedi kız. Sorusuna yanıt beklemeden de bağırdı: «Babaaa!»

Ananın sesi hepsininkinden baskındı: «Yunusuuuum! Kurban olayım, sakın ha çayağzına gideyim deme! Gel buraya çek sandalını Yunusuuuum!»

«Buraya geliyor,» dedi oğul.

«Gördü mü ki bizi?»

«Yaşasın!» dedi kız, ellerini çırptı.

«Yaklaşıyor,» dedi gelin.

Kız, ayak bileklerine sarılıp geri kaçan büyücek bir dalganın ardından denize yürüdü. Dalga yeniden toparlanıp köpürtülerle bir daha yüklenince beline kadar bulanık suların içinde kaldı. Sevinç yüklü bir kahkaha attı, yaklaşan yeni bir dalgaya sırtını dönüp biraz daha sokuldu denize; sırtının tam ortasında patlayan dalgayla birlikte sürüklenip kumların üzerine kapaklanıverdi; çığlık çığlığa gülüyordu.

«Ne ediyon kız?»

«Gel yenge, sen de gel.» Kız yine attı kendini dalgalara.

«Delirdin mi kız sen?»

«Gel yenge, valla bir hoş oluyor ki.»

Kız doğrulup ayağa kalktı. Tekne daha yakınlardaydı. Yaklaşan bir dalganın üstüne arkaüstü yatıverdi kız; keyifli çığlıkları dalganın gümbürtüsünü bir an bastırır gibi oldu; yaslan-

dığı dalgayla birlikte sürüklenip kumlara kapaklanıverdi yüzükoyun, yayılıp kaldı oracıkta. Kaldığı yerde kıkır kıkır gülüyordu. Giysisinin etekleri başına kadar sıyrılıp yapışmış kalmıştı bedenine. Kalktı, öylece koştu denize.

«Kıçını ört kız!» dedi yengesi.

Aldırmadı kız, öylece yürüdü girdi dalgaların arasına.

Yengenin de canı gidiyordu denize girmek için. Kocasına, Alişan'a baktı.

«Yenge gel, ver elini.»

«Git kız sen de.»

«Yenge, valla bir hoş ki. Gir de bak denize, yağmur şırppadak kesiliveriyor sanki, hiç yağmıyor gibi kız.»

«Kız oralar derin değil mi?»

«Yok kız, neresi derin, baksana.» Kalktı. Dalgalar beline vurup önüne geçiyordu. «Baksana, anca belime geliyor.» Bir koca dalga, kızı yengesinin önüne kadar savurup yere yayıverdi; etekleri yine beline kadar sıyrılıp açılmıştı.

«Donun görünüyor kız.»

«N'olmuş görünürse, görünsün varsın.»

Gelin dönüp arkadaki yüksek yapılara baktı: Bütün katların pencerelerinde güpegündüz elektirikler yanmıştı. Camların içi insanla doluydu. O ansızın bastıran fırtınada evlerine kaçışanlar pencere önlerine doluşmuştu şimdi. Bu çılgın yaz yağmuru altında kıyıya ulaşmaya çalışan, azgın dalgalarla boğuşan küçük sandala dönüktü yüzleri.

«Kız örtsene bacaklarını.»

«Aman yenge. Kim görecek.»

«Baksana kız, herkes penceresinde.»

«Kim onlar?»

«Baksana.»

«Ne olmuş. Onlar her gün her bir yerlerini açıyorlar da, bizim biraz kıçımız görünmüş, çok mu?»

«Deli!»

«Yenge, yenge sen de gel n'olur.»

«Hadi kız sen de. Ağabeyin kızar.»

«Niye kızsın yenge. Ne var bunda kızacak. Ağabeeey!»

«Sus kız!»

«Hiç bile. Ağabeeey!»

«Aaaa, deliye bak, kız sus dedim sana, sussana!»

«Ağabey, yengem de denize girsin mi?»

«Kız sus dedim.»

«Girsin mi? Kızmazsın değil mi? Gördün mü bak, gülüyor. Hadi ver elini, gel hadi.»

Yenge geriye doğru kaçtı; güldü.

«Aman yengeee.»

«Az kaldı baba, az kaldı, dayan!» diye bağırdı öteden Alişan.

«Vay Yunusum, vah adamım,» diye dövündü anası.

Şimdi gelin de dalgaların ucuna sokulmuştu. Az ötesinde, dalgaların içinde ellerini kollarını sulara vurup duran görümcesine bakıyordu. İçi gidiyordu onun yaptıklarına. Yürüdü bulanık kabarık suların içine.

«Kız yenge, öyle kazık gibi ne dikelip duruyorsun, çömelsene suyun içine.»

Kız, döndü, gelen dalganın üstüne yürüdü; dalga yaklaşınca da sırtını dalgaya yaslayıp yükseldi, bulanık köpüklerin içinde çırpındı, telâş-

landı, birkaç kez suya batıp çıktı. «Yenge, yetiş yenge!»

İşte o zaman yenge denize sokuldu, eteklerini beline kadar sıyırıp suyun içine çömelmeye çalıştı. Kızı sürükleyen dalganın ardından gelen ikinci dalgadan korkup doğruldu; dalga gelip geçince bu kez boğazına kadar çöküverdi suya.

Alişan bir yandan babasına sesleniyor, sesini ona ulaştırmaya, onu yüreklendirmeye çalışıyor, bir yandan da ötede, suların içinde oynaşan karısıyla bacısına bakıyordu. Dalgaların önünde birbirlerine sular atıyor, gülüşüp oynaşıyorlardı. Azgın sular, karısının başındaki yazmasını boynuna kadar çekip indirmişti. Kara saçları yuvarlak güzel çocuksu yüzünün bir yanına yapışıp kalmıştı.

«Vah Yunusum,» dedi anası.

«Ana, bir tehlike kalmadı, korkma,» dedi Alişan.

Tekne, elli altmış kulaç ötedeydi şimdi.

Alişan, bir ara yüzerek tekneye gitmeyi geçirdi kafasından. Karısı kimbilir nasıl telâşlanırdı ardından. Denize doğru yürüdü, ama göze alamadı. Pantolonu bacaklarına sımsıkı sarılıp yapışmıştı. Yağmur sicim gibi vuruyordu sırtına, başına, ensesine. «Hadi baba, az kaldı.»

Ortalık bir an yemyeşil yandı söndü. Ötelerden başlayıp gök paramparça oldu geçti gitti üstlerinden.

Kız, birden yengesinin koluna yapışıp, gelen dalganın üzerine uzanıverdi; yengenin çığlığı ağzında tıkılı kaldı; koca dalga köpüre köpüre üstlerinden aşıp geçmişti. Kız, toparlanmaya

çalışan yengesine doğru giderken, yenge kurtuluşu kıyıya kaçmakta bulmuştu. Kız, avuç avuç sular atıyordu yengesinin sırtına. Düşe kalka kumlara çıktılar. Bastıkları yerde kumlar, çekilen dalgayla birlikte göçüyor, ikisi de ayak bileklerine kadar kuma batıyorlardı. Kendilerini kumların üzerine güçlükle attılar. Gülmekten kırılıyorlardı.

«Kız ört şu bacaklarını,» dedi gelin.

«Sen de şu gül memeni içeri sok,» dedi görümce.

Yenge çığlığı bastı. Islak giysisini çekiştirdi, örttü açıkta kalan memesini.

İkisi de dönüp evlere, evlerin insan yüklü ışıklı pencerelerine baktılar. Kız, penceredekilere dilini çıkardı. Gelin, göğsünü çekiştirip bir daha düzeltti. Sonra da gizlice kocasından yana baktı. Alişan beline kadar sudaydı, dalgalar vurunca omuzlarının üstünden aşıyordu.

Kız, dönüp babasının sandalını arandı: Yirmi yirmi beş kulaç ötelerindeydi. «Babam da tam balığa çıkacak havayı bulmuş,» dedi.

«Nerden bilsindi,» dedi gelin.

Yaşlı adam, bir kalkıp bir inen sandalın içinde, durmadan başını geriye çevirip kıyıya bakıyor, kalan son gücüyle asılıyordu küreklere. Gelip geçen dalgalar, sandalın altında ansızın büyük bir boşluk yaratıyor, kürekler bir an havada asılı kalıyor, sonra sandal olanca ağırlığıyla düşüp gömülüyordu sulara.

«Baba, sandalın başını bu yana çevir!»

Ana da dayanamamış, dizlerine kadar suya girmişti. «Canı çıkasıcalar, gelsenize!» Gelinle kıza bakıyordu.

Kız kalktı yüzükoyun yapıştığı kumlardan, beline yapışan eteklerini indirdi bacaklarının üstüne. Gelin de doğruldu kumların üzerinde, göğsünü koruyacak biçimde düzeltti giysisini.

«Fırlat ipi baba!» diye bağırdı Alişan.

Adam, sandalın ortasında ayağa kalkmıştı, yüzü kıyıya dönüktü; gövdesinin bütün ağırlığını küreklere yüklemeye çalışıyor, belli ki kalan gücünü kullanıyordu.

Sandal hiç ilerlemiyor gibiydi.

Alişan, karısının baktığı bir an'ı kollayıp köpüre köpüre gelen kocaman bir dalganın üstüne atıverdi kendini. Dalga, Alişan'ı geri sürükledi. Alişan olanca gücüyle kulaç atıyor, ardı ardına gelen dalgaları aşmaya çalışıyordu.

Baba, kürekleri bırakmış, teknenin burnuna çıkmıştı.

Alişan, bir inip bir çıkan dalgaların ötesinden, babasının ipi toparlamaya çalıştığını gördü. Bir kolunu kaldırıp seslendi suyun içinden: «İpi fırlat baba!»

Baba, dengesini sağlamaya çalışarak ipi oğlundan yana fırlattı; ip elinden çıktıktan sonra devrilmemek için güçlükle çömelip tutundu sandalın burnuna.

«Yakaladı,» dedi gelin.

Baba yine tutuna tutuna sandalın ortasına gelmiş, küreklere yapışmıştı.

Alişan, bir elinde tuttuğu iple kıyıya doğru yüzüyordu şimdi; yüzmüyor, dalgaların itisiyle sürükleniyordu. Sonunda ayakları dipteki çakıllara değince rahatladı.

Baba, dalgaların daha da hırçınlaştığı kıyı suyunda kürekleri kullanamaz olmuştu.

«Gelsenize! Yardım edin biraz! Derin değil buralar!»

Alişan'ın çağrısına önce karısıyla anası koşuştular. Bacısı da geldi.

«Yapışın sandalın başına!»

Gelinle kız, göğüslerine kadar yükselen suların içinde çalıştılar ama sandalın başına tutunamadılar. Sandal tepelerine inecekmiş gibi yükselip yükselip gömülüyordu sulara; kaçıştılar.

Alişan sandalın başını yakalayıp bastırmaya çalıştı. «Tutsanıza be!»

Anası, ne yapacağını şaşırmıştı. Sandalın başına ilk tutunan o oldu; sandalla birlikte inip inip kalkıyordu; korkmuştu, yine de bırakmıyordu sandalı. «Hele yardım edin!» diye bağırdı.

Gelin de kız da sokulamıyorlardı sandala.

Alişan, omuzunun üstünden geçirdiği iple yürüyüp çıkmıştı kumsala; çekiyor, direniyor, kumsalda tutunmaya çalışıyordu. Sandal onu geri çekiyor, yeniden geri geri giriyordu sulara. Yükselen sandalın altında kalmamak için bıraktı kendini sulara, gevşetti ipi, yana attı kendini, batıp batıp çıktı.

Baba, köpüklerle yüklü gelen büyük bir dalganın üstüne bindirdiği sandalını, kalan son gücüyle küreklere abanarak kumsala atıverdi; sandalın burnu gıcırtıyla girip saplandı kumlara. Alişan da ipi bırakmış, koşup gelmişti. Baba, kürekleri sandalın içine almış, atlamıştı denize. Bir yanda baba, bir yanda Alişan, iki yanından, tam ortasından yapıştılar sandala.

«Ana, çekil sandalın önünden.»

Ana kaçıp çekildi, o da yanından tutmaya çalıştı. «Kızlar, yardım edin,» dedi.

«Çekilin, çekilin,» dedi baba. «Hadi Alişanım, hooop.»

Baba oğul birlikte kaldırıp sürüklediler sandalı.

«Hadi bir daha, hooop.»

Bir daha, bir daha derken, ikisi sandalı çekip çıkardılar kumsala.

«Yunusum,» dedi kadın.

Adam kollarını iki yana bıraktı; sahipsiz, bitkin iki yaşlı kol, olanca ağırlıklarıyla boşlukta bir süre sallandılar. Göğsü körük gibi inip inip kalkıyordu adamın. Kocaman bir «Hoooh!» dedi, kumlara bata çıka iki adım attı, yığılıp kaldı oracığa.

Kadın varıp çömeldi kocasının başucuna. «Vah Yunusum, vah canım,» dedi.

Oğlan da, gelin de, kız da öylece dikelip kaldılar babanın başucunda.

«İyisin ya adamım?»

İp gibi inen yağmur, adamın uzamış kırçıl sakalından süzülüp boynundan içine akıyordu. Adam, kollarının üzerinde yükselip arkaüstü bıraktı kendini kumlara. Bir kalın buhar yükseliyordu üzerinden; sanki tutuşmuş bir kütüğün üzerine yağıyordu yağmur, ama söndürmeye de gücü yetmiyordu. Yumulu gözlerini neden sonra aralayıp başucunda soru dolu gözlerle kendisine bakmakta olan karısını gördü, başını salladı, «İyiyim kadınım,» dedi. Karısının yüzü incelmiş miydi ne? Başına yapışmış yazmasının yanlarından çıkan sarı saç uçları yanaklarına gömülmüştü sanki. Sular sızıyordu al al olmuş yanaklarından. Sonra adam, karısının çıplak gibiliğini gördü; neredeyse çırılçıplaktı karısı, her

bir yanı ortadaydı, belirgindi; üzerindeki giysi sanki eriyip gitmişti; kocaman sarkık memelerinin başları iki yaygın morluktu, büyümüş gibiydi morluklar. «Ula karı bu ne hal böyle?»

Kadın, kocasının yorgun sesindeki o bildik isteği kaçırmadı. Omuzlarını attı; evlendikleri ilk gece yaptığı gibi; gözlerini gözlerine dikti adamın. «Ne var ki?» dedi. «Bir şey mi var?»

Adamın gözleri parlamıştı. Kırçıl gür kaşlarının yerinde sanki ıslanmış iki kocaman kelebek çırpınıyordu.

«Ne bakıp duruyorsun öyle adamım, hiç mi görmedin?»

Adam, elini uzattı.

Kadın kendini az geriye çekti, çevresine bakındı gizlice: Çocuklar ötede, denizdeydiler.

«Kaçma,» dedi adam.

Kadın sokuldu. Başını kaldırıp insan dolu ışıklı pencerelere baktı. Adamın iki eli de memelerindeydi. «Yapma,» dedi.

Adam da başını kaldırıp pencereleri dolduran insanlara baktı; aldırmadı.

İki yorgun kalın el ha babam sıkıyordu iki yorgun memeyi.

Neden sonra koptular.

«Ne diye o kadar kaldın adamım? Hava döner gibi olunca gelseydin ya.»

Adam, merak edilmiş olmanın şımarıklığı içinde, «Ya dönemeseydim?» dedi. «Ya ölüp gitseydim? Ne ederdin?»

«Ne mi ederdim, yeni bir kocaya varırdım.»

«Sıçarım çarkına. Bok varırdın yeni bir kocaya. Bu yaştan sonra kim alır ulan seni?»

«Beğenmedin mi adamım?»

«Lan karı, bak valla ölüm çıkar gelirdi denizden, vururdum seni namussuzum.»

«Doğru mu? Vurur muydun?»

«Vururdum.»

«Öyleyse ben de senden sonra kimseye varmazdım.»

«Varmazdın tabii.»

«Niye böyle ettin ki adamım? Sen hiç böyle etmezdin. Yüreğimizi ağzımıza getirdin.»

«Dalmışım. Havanın patladığını göremedim.»

«İyi ki burada olduğumuzu gördün. Yoksa yine çayağzına çekerdin sandalı.»

«Kim? Valla çekmezdim.»

«Buraya yanaştırmazlardı.»

«Kim? Yanaştım ya.»

«Kimse kalmamıştı da ondan.»

«İyi de, siz nasıl girdiniz buraya?»

«Nasılı var mı, girdik işte.»

Adam doğrulup oturdu, çevresine bakındı. «Kimseler yok mu burada? O papazın azgın itleri nerede peki?»

«Bu tufanda o itleri hiç salabilir mi o hacı. Hadi salıverdi diyelim, bu havada o itler hiç kalabilir mi buralarda? Canı tatlıdır o itlerin. Kimbilir hangi sıcak kuytulardadır onlar şimdi.»

«Ya ötekiler?»

«Hangi ötekiler?»

«O ağzı fırfırlı itler?»

«Boyu devrilesiceler,» dedi kadın. «Hiç itten kuzu doğar mı adamım. İtin kuyruğunu kırk yıl kalıba koymuşlar da yine düzelmemiş, bilmez misin.»

Adam bakındı, oğlunu, kızını, gelinini arandı. «Nerde bizimkiler?»

«Denizdeler; sandalın ötesinde. Bırak dokunma fukaralara, gönüllerince çimsinler.»

Mutlu bir gülümseme yayıldı adamın yüzüne. Sonra dönüp yüksek yapılara baktı: Cam içleri insanla doluydu. «Ne bu yahu, ayı mı oynatıyoruz burada; karısı kızanı camlara üşüşmüşler.»

«Bize bakıyorlar. Saatlerdir böyle.»

«Baksınlar,» dedi adam. «Hep biz mi onlara bakacağız, biraz da onlar bize baksınlar; baksınlar da görsünler bu kıyının, bu kumsalın tadı nasıl çıkarılırmış. Oh, canıma değsin.»

«Görecektin adamım, hani o ev damı gibi o allı güllü kocaman şemsiyeler var ya, onları bile kapatıp toplamaya fırsat bulamadılar. Bir kaçışları vardı, görecektin. Görülecek şeydi. Amanın, tufandan kaçar gibiydiler. Önce bir toz kalktı kumun üstünden, bir fırtına; sonra da güzel Allahım bir rahmet indirdi gökten. Mübarek. Ben hamur açıyordum. Ne olduğunu anlayamadık. Camın ötesi toz bulutuydu. Birden sen geldin aklıma. Yunusum havayı koklamıştır, dönüyordur, dedim. Çocukları yolladım kıyıya. Dönemediğini anlayınca hamuru neyi olduğu gibi koyup geldim buraya. Vah Yunusum, dedim. Herkesler kaçışıyordu. Her birşeyler uçuşuyordu havada. Herkes bir yerlere sığındı, ne iti kaldı ortalıkta ne yanaşması. Çok açılmışsın be Yunusum. Baktık durduk açıklara. Ara ki bulasın Yunus'u. İlkin gelin gördü seni, 'Aha işte babamın sandalı,' dedi. Baktık, gördük; bir küçücük noktacıktın açıkta.»

«Sandalda kuzu gibi bir orfoz var başaltında.»

«Orfozu batsın. Kuzu gibiymiş.»

«Öyle deme, beş altı kiloluk bir orfoz.»

«Yunusum, adamım, orfozu ne edeyim ben, sen olmayınca.»

«Bir iki orfoz daha çekerdim ya, hava döndü, bırakmadı. Dalmış gitmişim. Hep şu yabanın adamlarına söyleniyordum, şu sitenin adamlarına. Bir de baktım tekne inip inip çıkıyor. Şu yan kıpkızıla kesmiş bir anda. Vay anam, demeye kalmadı, deniz patlayıverdi. Gök çatırdadı gitti. Oltayı güç toparladım.»

«Oltası batsın.»

«Sarıldım küreklere.»

«Ama geç kaldın Yunusum.»

«Geç kaldım.»

«Niye ki Yunusum? Eskiden böyle olmazdı.»

«Sus, sus.»

«Oğlanı görecektin. Kızı da, gelini de.»

«Nerde o Alişan, çağırsana.»

«Ne edeceksin şimdi Alişanı. Bırak eğlensin çocuklar.»

«Canım çağır şen hele. Bir çift sözüm var ona diyecek.»

«İyi ya. Alişaaan! Alişan dedim! Duymaz ki. Varıp çağırayım.» Kadın kalktı, yürüdü sandalın ötesine.

Adam, keyifle bıraktı gövdesini ıslak kumlara, yayıldı sırtüstü. Yağmur gözlerinin içine yağıyordu. Her bir kemiği eklem yerlerinden ayrılıp dökülecek gibiydi. Yumdu gözlerini, açtı

kollarını iki yana. Yağmurun serinliği yanan avuçlarına doluyordu şimdi.

«Buyur baba.»

Başını kaldırdı: Alişan, bu dışarlıklı adamların çocuklarına benzemeye çalışan Alişan tepesindeydi. Onlar gibi uzattığı saçları incelip ensesine, omuzlarına yapışmıştı. Bol paçalı sarkık pantolonu yağmurdan daralmış gibiydi. Kemerinin kocaman parlak tokası yağmurda bile parlıyordu.

«İyisin ya Alişanım?»

«İyiyim baba.»

Doğruldu adam. Gömleğinin cebinde arayıp bulduğu katlanmış ıslak parayı oğluna uzattı. «Al şu parayı, var git bizim Nevres Efendiye, açıksa, açıktır, kapatmamıştır dükkânı daha, iyisinden iki şişe şarap al gel. Babam şarabın en iyisinden istedi, de. Bir paket de sigara al. Kibrit de al.»

«Şimdi mi baba?»

«Şimdi şimdi. Hemen bir koşu git al gel.»

Alişan, çıplak ayaklarıyla kumlara bata bata yürüdü.

«Şişeleri açtır. Hadi aslanım benim.»

Alişan, sitelerin önündeki asfalt yola çıktı, yağmurun altında yıkanmış pırıl pırıl otomobillerin arasında yok oldu.

«Nasıl oldun baba, iyi misin?» Kızıydı.

«Kız ne bu halin?»

«Neyim var baba?» İpinceydi. İçini gösteren üstüne yapışmış giysilerin altında daha bir incelmiş, uzamış gibiydi.

Kuma gömüle gömüle gelin de geldi. Üstün-

deki açık renk giysi etini budunu tümden gösterir olmuştu.

Baba, başını öteye çevirdi. «Varın gidin, gönlünüzce çimin denizde,» dedi.

Gittiler.

Başını oynatıp kumu derinleştirdi. Suyun, denizin, yağmurun içinde yatar gibiydi. Yağmura karşı gözlerini yumdu. «Ohhh.» Ne güzeldi. Kumsal yine eski kumsaldı; sahipsiz, herkesin olan kumsal; kimsenin kimseden esirgemediği kumsal. Başını kaldırıp baktı: Kız da, gelin de suların, dalgaların içindeydiler. Herkesin olan denizin içinde herkesler gibi gülüşüp oynaşıyorlardı. Karısı da yarı beline kadar sudaydı. Başını öte yana çevirip uzayan giden kumsala baktı: Öyle pek de sahipsiz değil gibiydi kumsal. Buraların yeni sahiplerinin pislikleriyle, artıklarıyla lekeliydi. Güneş şemsiyeleri, mavili kırmızılı çaputlar gibi yapışıp kalmıştı kumlara. Belli ki fırtına söküp sürüklemişti hepsini. Isırılıp atılmış meyve, mısır koçanları; boş bira gazoz şişeleri; ezik süt kutuları, gazete yırtıkları, naylon oyuncak parçaları; çocukların taşıyıp getirdiği taşlar çakıllar, tahta parçaları, tuğlalar; kirli naylon torbalar; tufandan kaçan insanların artıklarıyla pislenmiş, kirletilmiş, eskitilmiş bir kumsal. Eskiden böyle miydi buralar? Bütün bu kumsal altın tozu dökülmüş gibi göz alabildiğine uzanırdı sapsarı, tertemiz; pırıl pırıl deniz kabuklarıyla noktalanırdı. Bütün bu yörenin bebeleri, buralarda, bu sahipsiz, göz alabildiğine uzanıp giden bu altın tozlarının üzerinde, bu el değmemiş turuncu güneşin altında geçirirlerdi günlerini.

«Getirdim baba.» Alişan, iki elinde iki şarap şişesiyle başucundaydı. «Sigara kalmamış baba.»

Adam doğruldu. Şişelerden birinin gevşemiş mantarını çekip başına dikti şişeyi. «Ohhh. Sen de içer misin Alişan?»

«Yok baba, sağol.»

«O şişeyi de sen iç.»

«Olmaz baba.»

«Niye olmasın. İç oğlum iç. Bir daha böyle bulamazsın buraları. Hadi dik başına.»

«Baba.»

«İç dedim, hadi.»

Alişan, çekinerek elindeki şişenin mantarını çıkardı.

«Dik kafana.»

Alişan, şişeyi dudaklarına götürdü; içemedi.

«İç be yavrum.»

Alişan, çekingenliğinden sıyrılıp şişeyi dikti tepesine, lıkırdattı.

«Hah şöyle.»

Güldü Alişan kızararak. Yüksek yapılara döndü, yine güldü. «Baba,» dedi, şişeyi yine dikti başına.

«Aslan oğlum benim.»

İkisi de başlarını kaldırıp şişeleri ağızlarına dayadılar; yağmuru içiyor gibiydiler.

«Alişan, sandalda, başaltında kuzu gibi bir orfoz var. Akşama o kuzuyu közde bir güzel çevririz ha, ne dersin?»

Güldü Alişan.

«Şarapla iyi gitmez mi Alişan?»

«İyi gider baba.»

«İki şişe daha alırız, ha, ne dersin?»

«Sen bilirsin baba.»

Ortalık birden yeşile kesti. Gök çaktı. Alişan'ın kemerindeki kalın toka yemyeşil yandı söndü. Sonra ötelere, çok uzaklara doğru kütürtülerle yarıldı yırtıldı doğa.

Alişan, denizden yana baktı. Daha beş aylık karısı denizden çıkıyor, kaçan bacısına avuç avuç sular atıyordu. Pembe beyaz etiyle çırılçıplak gibiydi. Alişan, gözucuyla babasına baktı. Elindeki şişeyi bir daha dikti başına, babası gibi. Ardından gelen kocaman bulanık bir dalga karısını yüzükoyun yapıştırıverdi kumlara. Deniz çekilince karısı doğrulup kalktı. Bacaklarına yapışan kumlar, çıplaklığını biraz olsun örter gibiydi. Ama bir memesi açıktaydı. Yan gözle babasına bir daha baktı Alişan. Şişeyi avucunda sıktı, bir daha dikti başına. Babası, yüksek yapılara bakıyor, söylenip duruyordu. Alişan'ın gözleri karısındaydı. Açılmış giysisinden pırtlamış olan memesini gizlemiyordu karısı. Yarımlanmış şişeyi babasının yanına kuma bastırdı. Karısı, bir memesi açıkta, dalgaya koşuyordu yine. Alişan'ın bedeni bir silkelendi, sabırsızca kumlara bata çıka koştu gitti, dalgaların içindeki karısına doğru atıldı.

Yel durur gibi olmuştu. Deniz biraz daha yatışmıştı. O çırpınıp dövünen sular kendini arıtmaya çalışıyordu şimdi. Dalgaların getirip bıraktığı kara deniz otları, kabarık kalın bir şerit gibi kıvrıla kıvrıla uzanıyordu kıyı boyunca; aralarında yer yer kıvırcık marul gibi yosun topakları vardı.

Deniz, açıklara doğru morlaşıyordu. Ufukta alacalı bir garip aydınlık belirmişti.

Alişan, karısını kolundan yakalamış, denize çekiyordu; bir memesi hâlâ açıktaydı. Gelin direniyor gibiydi. Bir ara ikisi de dalgaların arasında silinip gittiler, az sonra güle oynaşa çıktılar yine ortaya.

Kız, beride, anasına sular atıyordu.

Adam, boşalmış şarap şişesini fırlattı attı suya. Atılmış bir yığın artığın ortasında doğrulup kalktı yerinden. Karısının yuvarlak, kalın, etli sırtına doğru yürüdü. Habersizdi karısı. Dizlerine kadar suyun içindeydi. Arkası dönüktü. Görmedi. Adam, birden sarıldı karısına arkadan; kadının çığlığıyla birlikte ikisi de gelen dalganın içine gömüldüler.

1975-79

Uçucu Bir Koku Gibi

«Tanrının kaldığı yeri biliyorum artık,» dedi.

Başım, karnının inip çıkan nemli yumuşaklığındaydı.

Kollarımın üzerinde doğruldum, yüzüne baktım. Odanın alacakaranlığında beklemediğim kadar güzeldi. Yüzünün kayganlığında dolaştırdım elimi. Birden başımı ellerinin arasına alıp dudaklarımı buldu.

«Dudaklarını gevşek bırak»masını söyledim.

Araladı ağzını, yumdu gözlerini, bekledi.

Üst dudağını denedim. Dişlerimin arasındaki küçük sıcak diriliği ısırır gibi yaptım.

Geri çekti kendini. «Isırma. Şişti dudaklarım.» Ama kendi de aynı şeyi yaptı: ısırdı. Sonra dilini dolaştırdı ağzımın içinde. «Öpüşmenin bu kadar güzel olduğunu nerden bilebilirdim. İyi ki tanıdım seni.» Alt dudağımı çekti ağzının içine. «Tıpkı Tanrının kaldığı yeri öğrettiğin gibi.» Sonra küçük küçük öpücükler dolaştırdı burnumda, çenemde, kulaklarımda, boynumda, omzumda. «Korkuyorum.» Çekti kendini yukarı. Başını duvara dayadı. Bu onun son günlerde en çok söylediğiydi. «Çok gençsin be.» Bir eliyle sırtımı okşuyordu; omuzumda durdu. «Korkuyorum.»

«Seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum.»

«Söyle, hep söyle n'olur.» Sımsıkı sarıldı boynuma. «Söyle sevgilim. Hep söyle.»

«Seni seviyorum, seni seviyorum, seni se—.»

«Of ne kötü dünya.»

Bu sözleri yüksek sesle söylerken, az sonra çekip gitmeyi, ama gelecek olursa bir kez de ona söylemeyi düşünüyordum.

Gecenin ilerleyen serinliğinde üşümemek için karşı kaldırımda bir aşağı bir yukarı yürüyordum. Durmadan söyleniyordum. Onu bırakmak hakkını gitgide ediniyor gibiydim. «Bak, bekledim işte. Sözünde durmadın. O kadar bekledim içeride, gelmedin. Yarım saattir de buralarda dolanıp duruyorum; bir aşağı bir yukarı. Demek ki seni seviyorum. Bütün çırpınmaların bir yana, beni birgün yitirirsen, suçlu ben olmayacağım. Sen, bir yerde, unutabiliyorsun. Ama ben—.»

Hep birileri giriyor, birileri çıkıyordu. Kıpır kıpırdı pastanenin kapısı. Ama o yoktu. Oysa nasıl koşmuştum, nasıl kaçıp kurtulmuştum o adamlardan, bir taksiye atlayıp hızla gelmiştim buralara. İçeri girince, bir yığın genç insan; allah kahretsin, birdenbire de tanıdık bir yüz; hem de böyle kapalı bir yerde, dar kenarlı yeşil şapkasını başından çıkarmayacak kadar budala bir yüz. Bir sürü de numara. Ayağa kalkmalar, el sıkışmalar, 'ne var ne yok'lar, 'iyilik'ler. Efendim, buralarda ne arıyormuşum, buralar onun sayılırmış, işler nasılmış, falan filan. 'Sana ne' de-

mek geçiyor içimden, ama birden «Otursana!» Masada tanımadığım birtakım ilkel yüzler, birtakım yeni budalalar. «Tanıştırayım.» Tanıştırıyor: «Oktay, Nidai, Gürcan, Ekrem,» iki kişi daha. Yapmacık gülücükler, el sıkışmalar, hoşnut kalmalar. Bir gözüm de kapıda. Saate bakıyorum: gelmesine daha beş dakika var. Gelmiş, beni bulamayıp dönmüş olamaz.

«Birini bekleyeceğim. Ben şuraya oturayım. Nerdeyse gelir.»

Her şeyi anlamış gibi yarım yamalak bir gülümseme. «Oldu.» Elimi sıkı sıkı tutuyor avucunda, bırakmıyor. «Görüşelim.»

«Görüşelim,» diyorum, elimi kurtarmaya çalışarak.

Bırakmıyor bir süre. Neden sonra elim kurtuluyor. Ben de. Canın cehenneme. İnek. Oturuyorum.

Ve gelmiyor. Gelmesin, daha iyi.

Bir yığın insan. Sonra bir yığın insan daha. Nasıl da çoğalıyorlar. Bir sürü de saçmasapan söz. Niye konuşur bu insanlar bu gereksiz sözleri. Kimse de kimseyi dinlemiyor gibi.

Bizimki, başından çıkarmadığı yeşil şapkasıyla yine ayakta. Yağmurluğunu giyiyor. Gitmeye hazırlanıyorlar. Yine yanıma sokuluyor. Sırıtık bir yüz. Ve arkasında arkadaşları.

«Gelmedi mi?»

İşte en korktuğum.

Neyse uzatmıyor. Kartını veriyor. «Ara beni. Görüşelim.»

Karta bakıyorum. Adı bile bir şey anımsatmıyor bana. «Ararım,» diyorum. Bok ararım.

Arkadaşları bir bir başlarıyla selâmlayıp ge-

çiyorlar önümden; aldatılmış, boş yere bekleyen bir âşığı selâmlıyorlar. Sürü halinde çıkıp gidiyorlar. Bir erkek sürüsü.

Gözüm hâlâ kapıda. Gelmese. Ben çıkana kadar gelmese.

Gelmiyor.

Yılın en kısa günleri artık. Güneş çekilir çekilmez toz renkli bir akşamüstü serinliğinde insan erken acıkıyor. Ayaküstü birşeyler yiyoruz; kentin işten dönen kalabalığından da biraz olsun kurtulmuş gibiyiz. Havaların soğuk gitmeyişi sineklere yaradı. Camlarda, aynalarda hâlâ onlar, hâlâ onların noktaları. Yüzü, aynada, alışmadığım bir yüz gibi. Nedense o kadar da güzel değil. Rahat yeyişini seviyorum. Onda acıkan, az yese bile acıkan bir kadının sıcaklığı var her zaman. Diri diri ısırıyor elindeki kaşarlı tostu. Yaşamaya bir ucundan sıkı sıkı tutunuşunu seviyorum.

Ne kadar tıraş olsa yüzü sakaldan kurtulamayacak bir adam irisi var aynada, tam arkasında; turşu suyunu bir dikişte bitiriyor, yenisini istiyor. Bir on bardak içebilir diye düşünüyorum.

Bir sarışın küçük çocuk başı, sosisli sandviçini bekliyor sabırla.

Ayran suluca ama soğuk. Birer ayran daha istiyoruz.

Dışarıda güzün esmer akşamüstülerinden biri. Işıklar yanmaya başladı bile. Karşıdaki kitapçının yanındaki vitrinde bir yığın Amerikan eşyası. Buzdolapları, çamaşır makineleri, çeşit çe-

şit sıkma, köpürtme araçları. Elmanın çekirdeğini kırmadan çıkarma makinesi de var mıdır aralarında? Vitrinin önünde birtakım insanlar; bir sinemanın afişine bakar gibi bakıyorlar.

Çıkıyoruz.

Anacaddelerden korkar o. Sevmez kalabalıkları; benim gibi. Bir de görülmek korkusu tabii. Arka sokağa yöneliyoruz. Yine her zamanki gibi sokulgan, her zamanki gibi yüzü bana dönük yürüyor.

Sormuyorum. Sormamı bekliyor. Sormayacağım.

Birşey söylemek için döndüğümde, gözlerini yine yüzümde buluyorum. Yakın, ama korkulu, gülümsüyor. Korkusunu uzun süre taşıyacak yanımda, biliyorum.

«Nereye gidiyoruz?»

«Nereye istersen.»

«Sen ne iyi bir insan oldun.»

«Ne demek o?»

«İyi oldun. Sana iyi davrananlara sen de çok iyisin.»

«Ne var bunda? Doğal bir şey.»

«Kötüydün sen.»

Elimi tutuyor. Eli korku içinde. Alıştım ona. Elini tutunca, ayaklarımı daha bir güvenle basıyorum yere, farkındayım. Hayır sormayacağım, Oysa sormamı bekliyor.

«Bu gece ne yapacaksın?» diyor.

«İçerim belki. Düşünmedim.»

Elini çekiyor. Yine görülme korkusu olmalı. Evet, birine selâm veriyor. Gözleri yine gizlice yüzümde, biliyorum. «Kimdi?» diye sormamı is-

temediği belli. Ama sormayışım onu daha da tedirgin ediyor.

«Dün gece uyumadın mı?»

«Uyudum.»

İnanmıyor. Gerçekten uyudum oysa.

«Yorgunsun.»

Gerçekten yorgunum.

«Yüzün yorgun. Çok mu çalıştın bugün?»

«Her zamanki gibi.»

«Dinlenmelisin. Hani yıllık iznini alacaktın?»

«Yarın dilekçeyi yazacağım.»

«İyice dinlenmelisin. Çok gerekli senin için.» Sesinde kırık, güvensiz birşeyler var. «Uzak biryerlere gitmezsin, değil mi? Gitme, burada kal. Ben seni dinlendiririm.»

«Yorarsın beni.»

«Öyle söyleme n'olur.» Gülüyor, sevinçle gülüyor.

«Burada dinlenemem.»

Neden sonra: «İyi ya, git,» diyor. Güçlükle söylüyor. «Ne kadar kalırsın? Çok kalmazsın, değil mi? Dayanamam. Sevgilim, iki gün kalsan yetmez mi? Yeter. Hem sen de sıkılırsın öyle uzak biryerlerde. Kaç gün kalacaksın?»

«Çok değil, bir hafta falan.»

«Bir hafta mı? Off. Ölürüm.»

«İstemezsen gitmem.»

Yüzündeki çocuk gülüveriyor. Gözleri parlıyor. «İki günü geçmesin. Hadi bilemedin üç gün. Ben ne yaparım buralarda tek başıma? Şuradan gidelim.» Sağdaki aralığa çekiyor beni. «Şeye gidelim mi, ister misin?»

«Nereye?»

«Bir yer bulmuştuk hani. Bir kere gitmiştik. Çok sevmiştik. Hani o mavi ışıklı yer.»

«Param yetmez.»

Elimi sıkıyor, yüzüne çekiyor; elimin üzerinde dolaşan dudakları sıcacık. Sonra kırmızıya boyalı bir duvara dayanıyor. Elini göğsüne bastırıyor. Birden yorulmuş gibi. Şaşkınlıkla baktığımı görünce, «Çok hızlı yürüyorsun,» diyor.

Kolunu kolumun altına sıkıştırıp yürüyorum. Daha ağır yürümeye çalışıyorum. Güz, ayaklarımızın altında bir yığın kararmış yaprak, kuru hışırtılar, adım attıkça.

«Dün gece iyi ki gelmedin.»

İşte dayanamadı. Anlatacak.

«Gelmeyişine öyle sevindim ki.»

«Niye geleyim? Gelmeyeceğimi biliyordun.»

«Beğendim ben Bilge'yi. Hoş kız. Güzel de. Seviyor seni.»

Konuşmuyorum.

«Hiç görmüyor musun onu artık?»

«Hayır.»

«Bütün gece gözlerini ayırmadı benden. Ne zaman başımı çevirsem bana bakarken yakalıyordum onu. Biliyor bizi, biliyor değil mi?»

«Sanmam.»

«Biliyor.» Elini elimden çekiyor. «Annesi de biliyor. Hepsi biliyorlar. Öyle şaşkındılar ki. Kim anlatmış olabilir?»

«Bilmem.»

«Bilge'ye sen birşeyler söylemiş olabilir misin?»

«Yok daha neler.»

«Ama biliyorlar. Hepsi de biliyor bizi. Yengesi anlatmış olamaz mı?»

«Olamaz. Yengesiyle bu konuları konuşmaz o.»

«Niye konuşmasın?»

«Konuşmuyor yengesiyle. Sevmez onu.»

«Ağabeyi söylemiştir öyleyse.»

«Mi dersin? Belki.»

«Korktum dün gece, biliyor musun, uyuyamadım.»

«Neden korktun sevgilim?»

«Bugün de hiç iyi değildim. Hep seni görmek istedim.»

«Telefon etseydin.»

«Etmedim.»

«Çıkıp gelseydin.»

«Gelemezdim.»

«Niye gelemezdin?» Susuyor. «Kocan mı geldi yoksa?»

«Dün akşamüstü geldi. Hiç beklemiyordum.»

Yarım bırakılmış bir yapının önünde duruyoruz. Bir taşın üzerine oturuyor.

«Seviştin mi dün gece kocanla?»

«Saçmalama.»

«Seviştin mi?»

«Hayır.»

«Sevişmek istemedi mi kocan?»

«İstedi.»

«E-eee?»

«Sevişmedik.»

«Doğru söylemiyorsun.»

Ayağa kalkıyor. Sinirli. «Doğru söylüyorum. Kapatalım bu konuyu.»

Konuşmadan yürüyoruz.

«Sen Bilge'yle sevişmedin mi?»

«Sevişmedim.»

«Sevgi'yle seviştin ama.»

«Seviştim.»

Durup yüzüme bakıyor. «Hani sevişmediğini söylemiştin?»

«Seviştim.»

«Dün gece ben sevişmedim kocamla.»

«Olabilir.»

Tırnaklarını batırıyor elimin üstüne. «Dün gece —ilk olarak— seni kaybedebileceğimi düşündüm.»

«Neden?»

«Öyle alıştım ki sana. Birkaç gün görmesem bile, var olduğunu, bu şehirde olduğunu bilmek yetiyor bana. Ama birgün bu ilişki koparsa—.»

«Ne olur koparsa?»

«Yaşayamam.»

«Yaşarsın.»

«Yaşayamam. Ölürüm.»

«Böyle şeyler düşünme sen de.»

«Biliyor musun, seni zorla tutmaya hakkım da yok. Düşündüm de, senin yaşamanı da altüst ettim. Ben olmasam Bilge'yle evlenirdin sen. O kız mutlu ederdi seni.» Sesi kıpırtılı. «Yüzüme baksana sen.»

Durup yüzüne bakıyorum. Öyle hoş ki. Tam yaşının kadını. Gözlerimin içinde birşeyler arıyor gibi. Dopdolu. Sımsıcak. Gülümsüyor. Yine burnu kırışıyor gülümserken.

«Birgün bu senin yüzünün resmini yapmaya çalışacağım. Bu çopur yüzünün. Sen niye kimselere benzemiyorsun? O çenenin ucundaki çukurda da benim diş izlerim olacak.»

«Yapacağın resimde mi?»

«Resimde tabii.» Yüzü eriyor, yok oluyor. «Sevgilim, korkuyorum.»

Bir taşın üzerine çöküyorum. Nicedir dudaklarımda taşıdığım sigarayı yakıyorum sonunda. Karşı apartmanın camında bir kadın başı, bir erkek gövdesi; dışarıyı gözlüyorlar, beni de. Apartmanın alt katında bir ayakkabı mağazası. Az önce o vitrinin önünde de durdum. Hepsi de kadın ayakkabısı. Güz ayakkabıları. O havayı vermek için kuru yapraklar doldurmuşlar vitrine.

Birden o. Fırlıyorum yerimden. Sesleniyorum. Sesim katı, dik, ama duyarsız değil; kendini gizlemeyen bir ses. Az önce duran o taksiden inmiş olmalı; kaçmış gözümden. Gördü beni, bana doğru geliyor. Saçlarını yaptırmış. Değişik bir saç. Çocuk adımlarıyla hızlı hızlı geliyor; her zamanki gibi biraz sarsak. O bayıldığım minicik ayakları yüzünden. Ayağına göre ayakkabı bulamaz pek mağazalarda. Otuzbeş numara.

«Çok mu beklettim sevgilim?»

Saçları öyle değiştirmiş ki yüzünü.

Onu bulmuş olmanın rahatlığı içinde, onu tam yarım saattir beklemiş olmanın sözde haklı öfkesi içinde konuşuyorum: «Tam yarım saattir buradayım.»

«Sevgilim, yemeği geç verdiler, kalkamadım.» Öyle alışmışım ki yüzünün ürkekliğine. «Çok mu kızdın?»

Yokluyorum kendimi: Hayır, pek kızgın de-

ğilim. Daha doğrusu kızgın değilim. «Saçların çok güzel olmuş,» diyorum.

Şaşırıyor. Ne diyeceğini bilemiyor.

«Taksi!» diye sesleniyorum.

«Sevgilim, pastaneye gitmeyecek miyiz?»

«Hayır.»

Taksinin kapısını açıp önce ben giriyorum. O hep sonra girer.

«Kavaklıdere'ye lütfen.»

Gidiyoruz.

«Niye pastanede oturmuyoruz?»

«Boşver. Bir sürü it kopuk.»

«İt kopuktan bize ne sevgilim. Biz ikimiz, başbaşa bir köşede.» Elimi sıkıyor. «Paran yoktu senin.»

«Var. Buldum biraz.»

Sokuluyor. Başını omuzuma dayıyor. «Çok tatlısın.»

Öyle yakın ki bakışları.

«Gül biraz n'olur.»

Gülüyorum.

«Nereye götürüyorsun beni?»

«Dragon'a. Seversin orayı sen.»

«Ama benim karnım tok, yemek yedim ben.»

«Biliyorum, ama benim karnım aç.»

Başıyla 'peki' diyor.

Eğilip öpüyorum alnından. Uçucu yanık bir karanfil kokusu burnumda.

Şarap gittikçe acılığından sıyrılıyor. İçtikçe su gibi geliyor.

«Çok içiyorsun, içme o kadar.»

«Yoo, bu gece içeceğim.»

«Niye sevgilim?» Yine o bildiğim korku belirtileri yüzünde. «Gündüz de içmişsin. Çok mu içtin?»

«Biraz.»

«İçme artık.»

«Biraz salata alsana sen. Tabağına koyayım mı?»

«Ortadan alırım ben.»

Saatine bakıyor.

«Kalkalım istersen,» diyorum. «Evine götüreyim seni.»

Sesimdeki sitemi anlıyor. «Yoo, erken daha.» Bunu söylerken sitemimi sitemle karşılamaya çalışan bir yüz kullanıyor.

«Şu üstündekini çıkarsan iyi olur. Dışarıda üşüyeceksin.»

«Taksiyle götürürsün, üşümem.»

Yüzünü iki küçük elinin içine almış bana bakıyor.

«Dün gece garip bir düş gördüm.»

«Anlatsana,» diyor. Toparlıyor kendini, arkasına dayanıyor.

«Karmakarışık bir düş.»

«Olsun. Anlat.»

«Gece üçte yattım. Yarı uyur yarı uyanık döndüm durdum sabaha kadar. Bir yığın yarım yamalak görüntü, kesik kesik. Bir ara kimi gördüm dersin?»

«Kimi?»

«Kocanı.»

Gülmüyor bile. Gözleri küçülüyor.

«Öyle işte.»

«Anlatsana.»

«Ne anlatayım.»

«Kocamı görmüşsün. Ne yapıyordu kocam?»

«Sevişiyordu seninle.»

Başını eğiyor, iki yana sallıyor.

«Doyuruyordu seni. Bağırıyordun. O da tıpkı benim gibi seni susturmaya çalışıyordu; ağzını kapatıyordu.»

Uzanıp elimi yakalıyor masanın üzerinde. «N'olur sevgilim kapat bu konuyu,» diyor.

Susuyorum.

Neden sonra, «Onunla sevişmiyorum artık, anlamıyor musun?» diyor. «Sevişemiyorum. Seni tanıdıktan sonra bitti her şey. Eti yabancı geliyor bana, itici geliyor; iğreniyorum. Sevişmek zorunda kalınca da gözlerimi yumup seni düşünüyorum; seni yaşıyorum; seninle sevişiyorum.» Eğilmiş masanın üzerine, bana bakıyor. Gözleri kocaman. Fısıldıyor: Hadi gidip sevişelim sevgilim. Tanrının kaldığı yeri bir daha göster bana, öğret; unuttum; iyice öğret.» Vuruyor elimin üzerine. «Hadi.»

«Nereye?»

«Bize.»

«Kocan?»

«Bu sabah gitti. Güneye uçtu.»

Toparlanıyor.

Hesabı istiyorum.

«Bir kahve daha lütfen, sade olsun. Varsa bir de soğuk maden sodası.»

Sonra gene sıkıntı. Gene bekleyiş. İşte o zaman içim yazmaya başlıyor. Gözlerimi tavanın herhangi bir köşesine dikip ona söyleyeceklerimin ilk alıştırmalarını yapıyorum.

Kalkıp gitmeli mi? En iyisi gitmek. Doğruca eve. Beş dakika daha bekleyip—.»

Bu 'beş dakika daha'nın içinde, onun gelmesini isteyen önü alınmaz bir sabırsızlık da var. Ve bu sabırsız isteğin de anlatılmaz bir tadı. Dakikaları sündüre sündüre uzatışın doyulmazlığı, acı bir sevinç belki; yıldırıcı ama güzel.

Bu gece onu aramayacağım. Telefonumu bekler. Beklesin.

Saati durmuş olamaz mı? Ya ansızın döndüyse kocası? İşte yine onun adına, oturmuş, küçük yalanlar düşünüyorum.

Oysa yalan da atamaz. Beceremez. Atacak olsa bile bağışlanacak türdendir. Üstelik kendi küçük yalanına önce kendi inanır, sonra da kendi üzülür; yalan da yalan olmaktan çıkar.

Onun adına tasarladığım küçük yalanlar bile onun gelmeyişine çözüm getirmiyor.

Sözünde durmuyor, gelmiyor ve ben hâlâ onu bekliyorum.

Onu görünce yeniden kızacağımı biliyordum.

«Ne arıyorsun buralarda? Ne güzel seni burada görmek. Pencereden gördüm seni.»

Az önce evlerinin önünden geçmiştim. Perdeler açıktı. Anlaşılan kocası dönmemişti; çünkü arabası kapının önünde yoktu. Gidip köşede beklemiştim. Evlerinin önünden geçerken beni gördüyse gelmemezlik etmezdi.

Az sonra koşarak geldi yanıma. «Hemen gidelim buradan.» Bunu derken bir yandan da ağaçlıklı yokuşlu yola sürüklüyor beni. İşte yine

onun akıntısındayım. Ne kadar kızsam, ne kadar direnseṃ de alıp götüren o oluyor hep.

«Orhan gördü mü seni?»

«Orhan kim?»

«Bilge'nin ağabeyi canım. Gülercan'ın kocası Orhan.»

«E-eee?»

«Şimdi çıktılar bizden. Arabalarına binip gittiler. Karşılaşmadın mı?»

«Hayır.»

Yokuşun ortasında rahatlıyor. «Elimi tutsana.»

Tutmuyorum; gerçekten elini tutmak gelmiyor içimden.

«Kızgınsın bana.» Evet, dememi bekliyor sanki. «Sevgilim, tam çıkıyordum, Gülercan geldi. İlle falıma bakacaksın, diye tutturdu. Kurtulamadım.»

«İşim var, deseydin. Birine sözüm var, deseydin.»

«Dedim. Bir arkadaşımla buluşacağım, dedim. Dinletemedim. Tam Gülercan'ın falına bakıyorum, kapı çalındı: kocası Orhan. O da fal diye tutturdu. Kalkıp bir kahve de ona pişirdim. Tam falına bakmaya hazırlanırken, camdan seni gördüm. Acele Orhan'ın fincanına bakıp birşeyler uydurdum. Çocuklar kusura bakmayın, kalkmak zorundayım, dedim. Kalktılar, birlikte çıktık. İlle seni gideceğin yere arabayla bırakalım, diye tutturmazlar mı? Güç kurtuldum ellerinden.»

Öyle hızlı konuşuyor ki. Sonra birden yavaşlıyor: «Hep sendeydi aklım.» Durup yüzüme bakıyor. «İnanmıyorsun bana değil mi?»

İnanıyor gibiyken inanmıyor olmayı seçiyorum.

«Sevgilim niye konuşmuyorsun? Yanındayım bak. Bu benim.» Sarılıyor boynuma. Sonra birden geri çekiyor kendini, kollarımdan sıkı sıkı tutup gözlerimin içine bakıyor.

«Çok korktum sevgilim. Bilge de gelecek, dediler. Seni camdan görünce, onunla karşılaşmandan korktum. Bana kızgın olduğunu biliyordum, kızgınken onu görmeni hiç istemedim. Öfkeyle gidip konuşabilirsin onunla diye geçirdim içimden. Koşarak geldim sana. Seni bulamasaydım ölürdüm. Seni onunla düşünmek bile korkunç bir şey. Karşılaşsaydın, ne yapardın? Gidip konuşmaz mıydın?»

«Bilmem.»

«Seni kaybetmek istemiyorum. Sensiz bir tek gün bile dayanılmaz, katlanılmaz geliyor bana. Öylesine girdin ki yaşamama. Aslında sensizliğe yavaş yavaş alıştırmalıyım kendimi diyorum.»

«Birgün nasıl olsa olacak bu. Doğal bir şey.»

«Doğal mı dedin?»

«Güzelim, hayatımın sonuna kadar böyle boşlukta asılı kalamam ki.»

Gözleri kocaman.

«Çünkü beni kaybetmemek için yapacak hiçbir şeyin yok senin. Ben her şeyi denedim. Oysa sen, yalnızca, kaybetmek korkusu içinde kendinle boğuşuyorsun. Benden çok, beni kaybetmenin kendisiyle dolduruyorsun yüreğini. Bir çözüm aradığın da yok. Birgün ben de başımın çaresine bakmak zorunda kalabilirim.»

«Ben ne yaparım o zaman?»

«Bilmiyorum.»

«Nasıl acı çekerim. Offf.»

«Ben de en az senin kadar acı çekerim.»

«Benim kadar mı? Ne bilirsin sen acı çekmeyi?»

«Nedenmiş o?»

«Öyle gençsin ki.»

«Ne olmuş gençsem?»

Susuyor.

«Gene de böyle bir şey olmayacakmış gibi yaşayalım. Bırak sonumuz ne olursa olsun. Olacak olanı ikimiz de başından belirleyemediğimize göre—.»

Daha neler neler anlatıyorum ona. Sanırım ilk kez bu kadar uzun anlatıyorum.

Karşıya geçmek için hızla gelen arabanın geçmesini beklerken, her zamanki gibi yüzüme yapışık bakışlarının çekimine kapılıp dönünce, güzel gözlerinden sızan iki ıslak çizgiyi görüyorum.

1962

Masa

Adam lokantanın kapısını itti, kenara çekildi, yanında şaşkın gözlerle kendisine bakan küçük çocuğa, başıyla: «Gir,» dedi.

Çocuğun üzerinde belli ki eskitilip atılmış kocaman bir asker ceketi vardı; adamın eliyle açık tuttuğu kapının tam ortasında durdu, içerilere baktı.

«Gir,» dedi adam.

Asker ceketi, çocuğun dizkapaklarının oldukça altında bitiyordu. Çocuğu yavaşça içeri itti adam.

Çocuk, itilişle bir adım ilerledi, durdu.

İçerilerden bir garson koştu geldi yanlarına; yüzünde, çıkışmaya hazır bir öfke vardı.

«Girsene,» dedi adam çocuğa.

«Bu çocuk da sizinle mi?» dedi garson.

Aldırmadan başını salladı adam.

Bir şey diyememenin, çıkışamamanın tıkanıklığıyla sustu, yol verdi garson.

Girdiler.

Çocuk, kolunun dökülen, tiftimiş yeniyle burnunu sıyırdı. Kulaklarının kırmızılığı, üzerindeki mora çalan kirleri de aşarak dışa vurmuştu.

Bıraktı kapıyı adam, kapı gürültüyle yerine oturdu.

Bomboştu lokanta.

Güven vermek için bir elini omuzuna koyarak çocuğu sokağı gören büyük pencerenin önündeki masaya götürdü adam.

Garson, şaşkın, arkalarınca geldi, masanın üzerindeki yarısı içilmiş su şişesini aldı, sandalyeyi çekti adama.

Adam, kendi çektiği öbür sandalyeye oturdu.

Çocuk ayaktaydı.

«Otursana,» dedi adam.

Oturamadı çocuk.

Başıyla 'Otur,' dedi adam, gözleriyle 'Otur,' dedi. «Otursana çocuğum.»

Kıpkırmızıydı çocuk. Oturması için garsonun çektiği sandalyeye ilişti. Kocaman asker ceketinin altında kirli yırtık bir mintan çıplak kuru göğsünü örtüyordu. Yırtık mintanın aralığından göğüs kemiklerinin hızla inip kalktığı görülüyordu.

«Yanaştır sandalyeni masaya.»

Çocuk, yüzündeki acılaşmış küçük gülümsemeyle daha da kızararak baktı adama.

Garson, çocuğu sandalyesiyle birlikte yaklaştırdı masaya.

«Dayan arkana bakayım şöyle güzelce.»

Çocuk, sandalyenin arkalığına doğru çekti kendini.

Garson, elindeki kirli havlu artığıyla masanın üzerinde kalan kurumuş ekmek ufaklarını sıyırdı avucuna, sonra arkasına götürüp açtı elini, ekmek ufakları döküldü ayaklarının ötesine.

«Hoş geldiniz.»

Başını salladı adam.

Bekledi garson.

«Yemek yiyeceğiz,» dedi adam, garsonun gözlerinin içine bakarak. «Ne var yiyecek?»

Garson, görecekmiş gibi dipteki mutfağa döndü, çok önemli bir şey açıklarmış gibi: «Izgaralardan,» dedi, «ızgara köfte, şiş kebap, pirzola, şiş köfte, koç yumurta, böbrek—.» Durdu.

«Başka?»

Garson, derin düşünceler içinde hatırlamaya çalışarak, «Hazır yemeklerden, tavuk kızartma, dana rosto, kuzu kızartma, tas kebabı, yoğurtlu orman kebabı, terbiyeli köfte, kapama, kadın budu köfte, kuru fasulye, etli bezelye, ıspanak—.»

Çocuk, açık kalmış ağzıyla, pek bir şey anlamadan bakıyordu garsonun ince bıyıklı ağzından dökülen sonu gelmez yemeklere. Garsonun sözleri bitince çocuk, karşısında oturan adama çevirdi önce, sonra kaçırdı gözlerini, başını önüne eğdi.

«Hangisinden istersin?»

Yutkundu çocuk başını kaldırmadan.

«Döner yok mu?» dedi adam.

«Küçük bey de yiyecek mi?» dedi garson şaşkınlıkla.

«Küçük bey de yiyecek,» dedi adam, kesinlikle.

«Tabii,» dedi garson, yenildiğini gizleyemeden. «Döner kaldıysa—, bir bakayım içeriye.»

«Bak bakalım.»

Gitti garson. Gelirken arka masalardan iki tabak aldı getirdi.

«Döner var efendim.»

Elindeki kirli havlu artığıyla tabakları sildi, önlerine koydu.

«İki döner getir bize.»

«Bir mi, birbuçuk mu olsun dönerler?»

«Birbuçuk olsun. İkisi de.»

«Başüstüne.»

«Pide var mı?»

«Pide var.»

«Pide getir. Güzelce ısınsın pideler; dönerlerin üzerine koyma pideleri, ayrı getir.»

«Başüstüne.»

«Bir de güzel salata. Marullu, havuçlu bir şeyler yaptır.»

«Güzel bir salata yaptırırım. Yanında ne içersiniz? Ayran mı, su mu?»

«Ayran.»

«Tamam.»

«Hadi bakalım, çabuk tut elini.»

Garson fırladı. Giderken söylendi.

Çocuk başını kaldırdı hafifçe. Adamın önünde duran boş tabağın içine girmiş boyunbağının ucunu gördü. Boyunbağı yukarı doğru düzgünce uzuyordu. Ortasında küçücük üç kırmızı çiçek vardı. Boyunbağının bittiği yerde sarımsı temiz bir gömleğin yakası, onun hemen üstünde de adamın pembe boyun derisi başlıyordu.

Garson elindeki uzun düz bardaklarla geldi. «Dönerler şimdi oluyor.»

Çocuk, önündeki tabağın iki yanına konan bıçakla çatala baktı, evire çevire baktı. Çatalı bıraktı, parlak bıçağı kapkara parmaklarıyla kavradı. İki parmağı arasında bıçağın ağzını sildi, sonra ceketinin yenine sürüp iyice parlattı; yüzüne yaklaştırıp baktı, bıçağın pırıltılı aynasında güneşli bir çocuk gözü kocaman baktı ona. Bıçağı bırakıp çatalı aldı, onu da sildi parmak-

larıyla, ceketinin yeniyle de parlatmaya çalıştı, ama bıçak kadar parlamadı çatal. Sivri uçlarını gezdirerek elinin üzerindeki koyuluklarda çizgiler çizdi. Çizdiği yerler beyaza keserek öylece kalıyordu. Başını kaldırınca adamın gözlerindeki dostça sıcaklığı gördü. Utandı. Gülümsemek istedi. Gülümseyiş, bir acı gibi bulaştı kaldı küçücük yüzünde.

Garson, ortası kavuniçi, üstü kara zeytinlerle, doğranmış kırmızı turplarla süslü uzun salata tabağını masanın ortasına bırakırken, çocuk, çatalı masaya, eski yerine koydu şaşkınlıkla, sonra önündeki uzun bardakta bembeyaz koyu ayranın yükselişini izledi. Silme doldu bardak. Taşacak diye ürperdi bir an, taşmadı.

«Hadi bakalım, ayrandan başlayalım.»

Uzandı, yuvarlak, uzun, kesme taş gibi duran bembeyaz bardağı iki eliyle sıkı sıkı kavradı, dökmemeye çalışarak dikkatle götürdü dudaklarına, bir yudum içti.

«Güzel mi?»

Başıyla 'güzel'ledi çocuk, sonra da «Güzel,» dedi. Bunu derken kekelemediğine sevindi. Bardağı aldığı yere bıraktı. Bardağın üzerinde elinin kara izleri kalmıştı.

Önünde duran boş tabağın yerine gelip konan kızarmış yassı et parçalarıyla örtülü yeni tabağa şaşkınlıkla baktı çocuk. Kızarmış et kokusu ciğerlerini şaşkına çevirdi, midesini de. Adamın uzattığı pidenin sıcak kokusu daha bildik bir kokuydu.

«Hadi bakalım, başla yemeye.»

Adamın çekip kopardığı bir parça pideyi ağzına atışını gördü.

«Soğutma.»

Adam, tuzluğa uzandı, önündeki yassı etlerin üzerine incecik tuz serpti. Sonra çatalına taktığı ince bir et parçasını ağzına götürüşüne dikkatle baktı çocuk. O da uzandı tuzluğa, o da incecik tuz serpti etlerine. Pidesinden ısırdı. Çatalını yassı etlerden birine batırmaya çalıştı, tutturamadı, bir daha batırdı; bir et dilimi çatalın ucunda asılı kaldı; ağzına götürdüğü çatalın boş olduğunu anlayınca masanın üzerine düşmüş et parçasını gördü. Çatalıyla düşen eti almaya çalıştı, olmadı; eliyle alıp çatalına geçirdi, götürdü ağzına. Başarmıştı. Adamın yüzündeki gülümseyiş, hiç de alaycı değildi. O da güldü. Ağzındaki eti rahat bir sevinçle çiğnemeye başladı.

«Beğendin mi?»

Gülümseyerek belli etti beğendiğini. İlk kez yiyordu bu yemeği. Değişik bir tadı vardı. Çatalını ikinci kez çalıştırdı; olmadı yine; eti takamıyordu çatalının ucuna; çatalını bastırıp batırıyordu ete, çekince et yine tabakta kalıyordu.

«Elinle ye.»

Adamın ellerine utançla baktı.

«Bildiğin gibi ye. Elinle ye. Aldırma.»

Çocuk çatalı bıraktı, eliyle yemeye başladı. Şimdi ağzına tıktığı kocaman pide parçasının yanına küçük bir eti rahatlıkla yerleştirebiliyordu.

«Salatadan da al.»

«Elimle mi?»

«Elinle.»

Yine kekelememişti çocuk. Uzandı, eliyle iki marul parçasını tuttu, ağzına tıkıştırdı.

«Ayranından da iç.»

Ayranından da içti.

Çocuk, ağzına attığı her pide parçasının ardından küçücük bir et parçasına uzanıyor, pide hızla küçülüyor, ama tabaktaki etler bir türlü eksilmiyordu.

Adam, boşalan bardağına sürahiden ayran dolduruyordu. Tabağındaki etler de neredeyse tükenmek üzereydi. Ustaca kullandığı çatalına kocaman marul parçalarını rahatlıkla takıyor, ağzındakileri çabucak çiğneyip yutuyordu.

«Katık etme, çok çok al etten.»

Çocuğun midesi dolmuş gibiydi. Ağzına bir et parçası daha attı.

Adam, elindeki pideyle tabağını sıyırıyordu. Ayran bardağını da bir dikişte boşalttı. Mendiliyle ağzını silip dipli uzun bir sigara yaktı.

Çocuk aralıksız çiğniyordu. Çiğnedikçe ağzındakiler kabarıyor, şişiyor, kocaman oluyordu. Midesinde bir yer sızlıyor gibiydi. Yutamıyordu ağzındakileri.

Adam arkasına dayandı. «Hadi onu bitir, tatlı da yiyeceğiz daha.»

Çocuk boyuna çiğniyordu. Eline aldığı bir dilim eti iki parmağı arasında eziyordu şimdi. Sonunda yassı et diliminin ortası delindi, parmakları açılan delikte birbiriyle buluştu. Etin genişleyen deliğinden işaret parmağını geçirdi. Parmaklarının uçları, ıslanıp yalanmaktan pembe pembe açılmıştı.

«Bırak şu pideyi de et ye biraz.»

Elindeki et kucağına, oradan da yere düştü. Korkuyla bakındı.

«Düşsün. Boşver. Yemene bak sen.»

Düşen ete boşvermeyi de öğrendi çocuk. Başka ete uzandı.

Adam, geriye çektiği sandalyesinin arkalığına yaslanmış, çocuğun masanın altında sallanıp duran ayaklarına bakıyordu. Sokağın bütün suyunu çamurunu çekmiş, yarık, ıslak iki ayakkabı parçasının içinden fırlamış iki çocuk ayağı durmadan sallanıyordu boşlukta. Boyuna, yaşına göre kocaman, acınası iki ayak. Arkasına kaykılıp kollarını iki yanına açarak gerinişini gördü gözucuyla. Kocaman asker ceketinin partallığı içinde küçük bir korkuluk gibiydi. Önündeki tabakta yassı et dilimleri soğumuş, donuklaşmıştı. Ayran bardağı iki parmak eksilmişti. Pide çoktan yarılanmıştı.

«Yesene çocuğum.» Sesindeki utancı bildi adam.

Çocuk, adamın gözlerine ağzı dolu dolu baktı. Kulakları kızarmıştı. «Doydum.» Yine kekelemeden söylediğine sevinmişti.

«Şu etleri bitirseydin. Bırak pide kalsın, etleri ye hiç olmazsa.»

Çocuk, eline aldığı katılaşmış donuk et parçasına isteksizce baktı.

«Sevmedin mi?»

Çocuk, suç yüklü bakışlarını kaçırmaya çalıştı.

Adam, utanmasın diye çocuğa bakmamayı denedi. Camın ötesinde, yağmurun altında koşuşan bir sürü şemsiye vardı. Yan gözle çocuğun elindeki eti bırakıp yine pideden ısırdığını gördü.

«Tatlı yer misin?»

Gerindi çocuk.

«Sevmedin sen onu, bırak kalsın, tatlı ye.» Çatalıyla tabağını tınlattı, garsona bakındı.

Çocuk, gerinmesinin içinde korkuyla sıçradı.

Garson koşup geldi bir yerlerden.

«Tatlı ne var?»

«Şekerpare, bülbülyuvası, kadıngöbeği.»

«Başka?»

«Muhallebi, sütlaç.»

«Hangisinden istersin?» demiş bulundu adam.

Çocuk, ağzında duran büyümüş lokmasıyla sapsarı ona bakıyordu.

Aşırı bir pişmanlık duydu adam. Onun bildiği bir tatlı istemeliydi.

«Baklava yok mu?»

«Kalmadı efendim.»

«Yi-yi-yi-yemem,» dediğini duydu çocuğun, kekeleyerek.

«Bulmuşken ye ulan işte,» dedi garson.

Adam elini masaya indirdi. Önündeki boş tabak hopladı. «Hesabı getir.»

Ödü kopmuştu çocuğun.

Garson koşarak uzaklaştı.

Gittikçe sararan yüzüyle çocuk gerinip duruyordu. Gerinen kollarının ucunda yumrukları sıkılıydı. Duramıyordu yerinde. Kıpırtılar içinde korkuyla adama bakıyordu.

Garson koştu geldi; çekinerek adamın önüne elinde tuttuğu küçük beyaz tabağı bıraktı, iki adım geri çekilip bekledi.

Çocuk, tabaktaki katlanmış küçük kâğıt parçasının yanında duran düzgün ince beyaz çöpleri gördü.

Adam, katlanmış kâğıdı hırsla aldı, baktı,

kara parlak cüzdanının içinden çektiği kâğıt parayı tabağın içine fırlattı, itti tabağı.

Garson, yavaşça aldığı tabakla yok oldu.

Çocuk gerinip duruyordu.

Korktu adam.

Korku içindeydi çocuğun gözleri. Kısılmış dudaklarıyla ağzında yutulmamış bir lokmayı gizliyordu.

«Gidelim mi?»

Adam ayağa kalkmıştı bile.

Çocuk, gözlerini yuvarlayarak adama bakıyordu.

«Hadi yavrum.»

Sapsarı kesilmiş yüzüyle kalkmaya davrandı. Eli, kalan pideye uzandı. Korkulu gözlerle, ürkerek adama baktı.

«Al, al,» dedi adam.

Çocuk kaptı pidenin kalan parçasını, eski asker ceketinin aralığından bir anda koynuna sokuverdi. Sevgiyle bakmak istedi adama. Yüzü kocaman oldu, içi kabardı, gözleri büyüdü ve birden patladı; beyaz masa örtüsünün üzerinde öğürtüyle kusuverdi.

Ocak, 1970

YORGUNLAR'dan

1. basım: Şubat, 1960

Mumçiçekleri

Onu öylece yakaladım: Yanmayan sobanın başında, üstüne çiçekli kadife geçirilmiş kamıştan sandalyeye oturmuştu. Pencereyi dört yanından çeviren, pencerenin sağ üst köşesinde açmaya çalışan, yapma gibi duran mumçiçeklerinin arasından sokulan güneş, yemek sonrasının yorgunluğu içindeki ellerinin üstünde uyumuştu. Bunca güneşli geceli, ayazlı terli zamanların aşındıran, eskiten ağırlığı altında eğrilmiş, kalın, küt parmaklarıydı değişen. Güzel yüzü güneşsiz bir koyuluğun içindeydi. İnip kalkan yorgun göğsünün her inişinde başı oynuyor, ileri uzanıp kalmış buruşuk dudaklarının arasında ince bir soluk seslenip duruyordu. İşte onu öylece, bilmediğim düşler içinde, ama yok, düş göremeyecek kadar yorgun gibiydi, belki de düşsüz, uyurken yakaladım. Başı yine incecik ak bir tüle sarılıydı. Başının gerisindeki o koyuluğun içinde yaldızlı bir ayna çerçevesinin oymalı kıyısını; aynanın, üstünde dayalı durduğu eskimiş, boyaları dökülmüş camlı dolabın köşesini; duvarda asılı duran üzerlikten yapılma duvar süsünü; yeşil kumaştan dikilmiş kuran kılıfını, onun kırmızı işlemelerini; belli belirsiz bir eski resmi görebiliyordum oturduğum yerden. Güneşi uyutan ellerini karnının üzerine koymuş, bir daha hiç açılmayacakmış gibi sıkı sıkıya ke-

netlemişti. Yine de o bildiğim eller olmalıydı. Ama çevredeki nesneler gibi o elleri de tanıyamadım. Ne kadar da değişmiş, o günleri, o beni ılık suların içinde okşayan, gıdıklayan; hasta solgun yatakların içinde alateş yanan alnıma soğutulmuş ıslak bezler koyan; her yanımı kininli sirkelerle yada limon sularıyla ovalayan, sırtıma çay bardaklarıyla şişeler çeken o ak gölgeli ellerin güvercinler gibi uçuştuğu o yitik günleri ne kadar da gerilerde, uzaklarda bırakmıştı; ama neden bu kadar hızla bunca gerilerde, nasıl da böylesine unutulmuş? Birden, daha dün gibi oysa. Onu korkulu bir uykunun ötesinde, yanmayan sobanın alışık olduğumuz umutlu sıcaklığı başında, ak tüle sarılı yüzü bir koyuluğun önünde, o kamış ayaklı, kadifesi tarazlanmış sandalyenin üstünde öylece yakaladım. Olanca anaçlığıyla uyumuş kalmıştı.

O insanlar kimdi öyle? Niçin kaçıyorduk? Hepsi de o kasabanın insanları mıydı? Ne kadar da çoktular? Bir kaçışın içinde nasıl da birden çoğalmışlardı? Pek azını tanıyordum. Sigara kokusu gibi, ağır bir yemek kokusu gibi üstlerine başlarına sinmiş, yüzlerine oturmuş o birörnek korkuyla yine de birbirine benzeyen garip kişilerdi. Ne kadar da çoktuk. Neden kaçıyorduk, kimden kaçıyorduk, nereye kaçıyorduk? Ayışığının solgun oynaklığı altında o atlar, arabalar, o şaşkın insanlar neden bu kadar korkuluydular? Bütün çocuklarını, anasını, babasını, karısını, halısını, kilimini, yorganını, yastıklarını arabasına yüklemiş, başı kasketli o ince adam, o tek,

hastalıklı, cılız atını neden o kadar kamçılıyor, neden boyuna sövüp duruyordu? Bizim niye atımız da arabamız da yoktu? Anam neden yürüyordu? Yol kenarlarındaki o örtüleri, sandıkları, bavulları kimler bırakmıştı oraya, neden kimse onların sahiplerini aramıyordu? O ağlayan küçük iki çocuğun anaları babaları neredeydi? Neden onlara kimseler bakmıyor, ellerinden tutmuyordu ve ben neden annemin kucağında, o yün örtünün içinde, o yoğun, bilinmez korkunun içinde ağlayamıyordum? Hiçbir şey anlamıyor, anamın hızlı, sarsıntılı yürüyüşünün içinde bir aşağı bir yukarı sarsılarak hiçbir şey düşünemiyordum.

Gittikçe azalıyor, seyrekleşiyorduk. Kasaba görünmez olmuştu.

Paçalı akçıl güvercinlerimi bir daha göremeyeceğimi seziyor gibiydim.

Yürüyüşten çok bir koşuş gibi olan o sarsıntıların içinde uyumuşum. Ne kadar yol yürüdüğümüzü, daha ne kadar arabaların, insanların, ağlayan çocukların, hırlayıp koşuşan köpeklerin, yol kenarlarına bırakılmış sandığın sepetin yanından geçtiğimizi bilmiyorum. Uyandığımda tepemde ay vardı. Annemin kucağında değildim artık; bunu, soğuk ıslak otlara değen elimden anladım. Yerde yatıyordum. Bir insan sesine doğruldum; annemin sesi değildi. Bir ateşin çıtırtılı yalazlarını gördüm. Üç kişi ateşin çevresine oturmuştu. Biri, dizlerini karnına çekmişti, öteki ikisi bağdaş kurmuşlardı. Annemi onların arasında görememek hem sevindirdi, hem de üşüt-

tü beni; korkuyla öteme döndüm: annemdi; bir ağacın dibindeydi. Ak bir tüle sarılı başı bir koyuluğun içindeydi. Ellerini karnının üzerinde kenetlemişti. Bir örtüye sarınmıştı, uyuyor olmalıydı. Yüreğimin çırpınışları azaldı. Onu görecek biçimde yeniden başımı örtünün az soğumuş sıcaklığına koydum, elimi ıslak otlardan çektim.

Neden kaçtığımızı bilmiyordum ama artık bir kaçışın içinde olduğumuzu, korkulu bir yerden, korkusuz yada daha az korkulu bir başka yere kaçmakta olduğumuzu anlamıştım. Bir daha o çardaklı evimize dönmeyeceğimizi, o avluda öteki çocuklarla oyunlar oynamayacağımı, paçalı kırçıl iki güvercinimi bir daha göremeyeceğimi, daha birçok şeyi sezdim, anladım.

Birden alışık olmadığım bir sessizliğin soğukluğu içinde üşüdüm. Üstümdeki örtüyü saçlarıma kadar çektim. Değişik, tanımadığım bir sessizlikti. Örtüyü yavaşça gözlerime kadar indirdim. Ay, iki bulutun arasına sıkışmış, bulutlarla birlikte lacivert bir koyuluğun akıntısına kapılmış akıyor gibiydi. İlk kez ayın da ağzı, burnu, gözleri olduğunu gördüm; benim gibi. Lekeli bir yüzdü. Bizim gibi yemek yeyip yemediğini düşündüm. Sonra bir buluta girdi, bizi bir koyulukta bıraktı. Uzaklarda bir yerde bir köpek uzun uzun uludu; daha yakınlarda bir iki köpek ona karşılık verdiler. Bir titreme içinde onların yabanıl seslerini dinledim. Anama baktım, kara bir leke gibiydi. Kıpırtısızdı. Sonra köpek sesleri, garip gece kuşlarının bilmediğim ötüşleri içinde yok oldu. Bilmediğim bir kuş, etli kanat sesleriyle başımın üzerinden geçip gitti; örtüyü sıkmışım. Bir cinler periler ülkesinin tekin olma-

yan gecesindeydim. Tanrı Babadan bir şeyler diledim ama o beni duydu mu bilmiyorum. Ay yeniden sanki artık arkadaşım olan yüzüyle gülümsedi bana. Anama baktım yine: öylece duruyordu. Bir çıtırtı oldu, korkuyla döndüm: ateşin başındaki üç kişiden iricesini ayakta buldum; ateşe çalı çırpı attı, yeniden çöktü yerine, karnını dizlerine çekip oturdu, öbür iki kişiye bir şeyler söyledi. Birden ötekilerden birinin kadın olduğunu sesinden anladım. İçim biraz daha yatıştı. Öylesine kalın şeylere bürünmüştü ki, kadın olduğu, konuşmasa anlaşılmazdı. Üçüncüsü de bir ağabeydi; ayağa kalkınca, dolaşınca gördüm: incecik bir bıyığı vardı. Kim anlatmıştı? Dağlarda kocaman adamlar olurmuş, elleri, ayakları kocaman olurmuş, dağlarda ateşler yakarlarmış hep, çocukları kadınları yakalar, çuvallara koyup kaçırır, ateşte pişirir yerlermiş. Ama bunlar, ateşin başındaki bu üç kişi, o anlatılanlar gibi kocaman değildiler; elleri ayakları da öyle kocaman değildi. Korkum, ürpertim uçup gitti bulutlara. Ay, yeniden girdi buluta. Annemin kıpırtısına döndüm: doğrulup bana baktı, sonra örtüsüne daha sıkı sarınıp yeniden o kıpırtısızlığına büründüğünü gördüm. Çevre aydınlanır gibi olunca, bulutun ardından yüzerek çıkan ay geldi sokuldu üzerime. Bu kez öylesine yakınımdaydı ki. Ellerimi örtüden çıkardım.

Üç bulut vardı. Ben en parlak bulutun ötesindeydim. Ay beni gözetliyordu. İyice sinmiştim bulutun ötesine, buluta iyice sarınmıştım. Küçücük bir aralık bulmuştum bulutların arasın-

da, oradan rahatça görebiliyordum ay'ı. O kadar çok aradı ki beni, sonunda dayanamadım çıktım bulutun ardından. Kızdı bana. Ben de tuttum uzun uzun güldüm onun kızgınlığına. Sonra gülmem ona geçti. Sonra da karşılıklı uzun uzun güldük. Gülünce yüzündeki lekelerin çoğaldığını gördüm.

Sordum: «Yüzün neden bu kadar lekeli senin?»

Gülmesi kesiliverdi.

«Hastalık mı geçirdin sen?»

«Bilmem,» dedi. «Ben yüzümü hiç bilmem. Hiç görmedim ki.»

«Evinde ayna yok mu?» dedim.

«Evim yok ki benim,» dedi. Güldü. «Hiç ay'ın evi olur mu?»

«Aynan?»

«Aynam da yok.»

«Neden peki?»

«Yok işte. İnsan değilim ki ben.»

«Nesin ya?»

«Ay'ım ben.»

«Aysın, biliyorum; peki annen baban da yok mu senin?»

«Yok.»

«Kardeşin?»

Güldü yine. «Kardeşim de yok.»

«Benim de yok,» dedim. «Varmış ama, evimizin karşısındaki ırmağa düşüp boğulmuş. «Onu hiç görmedim ben.»

Sesini alçaltıp «Benim kimsem yok,» dedi.

«Hiç kimsen mi?»

«Ben hep tek başımayım,» dedi.

«Tek başına mısın? Doğru mu söylüyorsun?»

«Ne yazık ki öyle,» dedi.

«Yalnızsın, öyle mi?»

«Bilmem.»

«Peki, yalnız başına hiç canın sıkılmaz mı senin?»

«Bilmem. Hiç düşünmedim.»

«Peki, korkmaz mısın?»

«Korkmak mı? Nasıl olur o?»

«Off, sen de hiçbir şey bilmiyorsun.»

«Niye?» dedi. «Çok şey bilirim ben.»

«Babamdan da mı çok bilirsin?»

«Hayır, babandan çok değil tabii.»

«Babam her şeyi bilir,» dedim.

Sustu. Yukarılara baktı.

«Bütün babalardan çok bilir babam,» dedim.

«Bütün babalardan,» dedi. Sonra yüzüme baktı. Lekeli yüzündeki aydınlık artıyordu; gözlerim kamaşmaya başladı. «Gidiyorum ben,» dedi. «Hoşça kal.»

«Nereye?» dedim. «Gitme.»

Aldırmadı bile. Burnunu oynattı, dilini çıkardı bana. Su gibi, aydınlık gibi akıp gitti. Koştum ama yetişemedim. Kızdım ona. Bir bulutun üstüne çıktım, oturdum, ayaklarımı sallamaya başladım.

«Kalk, kalk.»

Dürtülüyordum. Gözlerimi açtım: Annemdi.

«Hadi kalk, gidiyoruz.»

«Nereye?»

«Kalk hadi, kalk.»

«Dünyaya mı gidiyoruz?»

«Bilmem. Dileyelim de gideceğimiz yer dünya olsun,» dedi annem.

Üstümdekilerden sıyrılıp kalktım. Serindi. Ortalık karanlıktı hâlâ. Ay'ı aradım; yoktu. Belki de ağaçların arkalarında bir yerdeydi. Kalktık hep. Ateş sönmüştü. İnce bıyıklı ağabey, ateşin küllerini çiğniyordu.

Hep birlikte, annemin 'dileyelim de dünya olsun' dediği yere doğru olmalı, yeniden yola koyulduk.

Daha ağır yürüyorduk. Bu kez annemin kucağında değildim. Elimden tutmuştu. Sonra bir düzlüğe çıkınca ansızın ay'ı gördüm, şaşırdım. Uzakta bir tepenin hemen üstündeydi. Boştaki elimi salladım. Kaçıverdi tepenin ardına.

Ne kadar yürüdüğümüzü bilmiyorum. Birden bir aydınlıkta buldum kendimi. Uzakta, arkamızda iki mor dağın kavuştuğu, dağların daha birer gölge olduğu yerde, kocaman, ateşten kızıl bir yuvarlağın bizi gözetlediğini gördüm.

Bu koca yuvarlak, sapsarı tepemize dikildiğinde, söğüt ağaçlarıyla çevrelenmiş, dupduru soğukluğu içinde kaynamaya çalışan bir suyun başındaydık. Ter içindeydik. Avuçlarımızı doldurup buz gibi mavi suları yüzümüze çaldığımız aklımda.

Oturunca yoruluyorduk.

Sonra yeniden, bastıkça fos, göçük sesler çıkaran tozlu yollara düştük.

Bir keresinde ince bir keçiyolundan çıktık. Ötemizde kara kara büyük kayalar diziliydi. Kayalara varınca, yolun kıyısındaki çukura atılmış, boynuzlu bir hayvan iskeleti gördük. Bir

başka tepeyi aşınca da, yüzlercesi bir inen, yüzlercesi bir kalkan kuş sürüleriyle karşılaştık. İnsana benzeyen bir ağaç görmüştük de dalında eskimiş bir ip asılıydı. O boşluktaki kurumuş tek ağacın korkunç bir insana benzediğini, bir de dalında asılı duran o tekinsiz ipi nedense hiç unutmadım. Sonra otların arasında zıplayan bir dağ tavşanı görmüştük de, gerilerde bıraktığımız paçalı kırçıl güvercinlerimi anmıştım. Bir yerlerde, toprak damlı evlerin, taş yığılı duvarların arasında, belden aşağıları çıplak, burunları sıvışık sümükle lekeli, sineklerin yüzlerine yapıştığı sarı saçlı iki çocuk görmüştük. Sonra geceye doğru, insanların birdenbire çoğaldığı bir yere varmıştık. Annemin kucağındaydım yine. Uyumuş muydum, bilmiyorum. Neler oldu orada, neler yaptık; hiç çıkaramıyorum. Çok karanlık bir kuyu gibi oralar; hiçbir olayı, hiçbir insan yüzünü o yitik karanlıklardan çekip çıkaramıyorum.

Bir sarsıntıyla başladığı aklımda. Bir yük vagonuydu. Küçük bir istasyon geçip gitti yanımızdan. Aysız, karanlık, ıslak bir gece, yüzümüze vurup gidiyordu. Örtülerimize sıkı sıkı sarınmıştık. Vagonun o koyu, ağdalı, eskimiş kokusunu üstümüzden sürünüp geçen gece, alıp götürüyordu. Bu kere az değildik, çoğalmıştık yine. Kadınlar, çocuklar, birtakım adamlar. Ağlayan çocuğuna meme veren o uzun saçlı anne, yine yanıbaşımda gibi; ince ince hıçkırdığını duyar gibiyim hâlâ.

Yine az ışıklı bir istasyonda durmuştuk. Ön-

ce üstü açık vagondaki öteki kadınları, çocukları, adamları görmüş, sonra da az ötemde, karnının üzerinde ellerini kenetlemiş olan annemi görmüştüm. Onu öylece yakalamıştım yine. Uyumuyor, ara sıra yorgun gözkapaklarını aralamaya çalışıyordu. Onu ne kadar beğenmiştim orada, ne kadar güzel bulmuştum; burnunu, kıvrık kuru dudaklarını, alnının ılımlı yuvarlaklığını nasıl da sevmiştim. Karnının üstüne kenetlediği elleri, istasyonun solgun ışığında ne kadar biçimliydi, ne kadar hoştu. Çocuğuna boş memesini veren uzun saçlı genç güzel kadının yanında bile annemin güzelliği ne kadar ağır basıyordu. Onu hiç o kadar güzel gördüğümü bilmiyorum. Ak tüle sarılı başı uzayıp giden bir karanlığın önündeydi. Bir ara bana baktı; ona bakmakta olduğumu görünce gülümsedi önce, uzanıp sokuldu yanıma; o buz gibi gecenin altında sıcaklığına şaştığım ateş gibi, aralık, kavruk dudaklarıyla gözlerimden öptü beni.

«Çok acıktın değil mi?» dedi.

Birden açlığımı unuttum.

«Yat,» dedi. Beni dizine yatırdı. «Uyu yavrum,» dedi.

Ağladım onun sıcaklığında; gözlerimden ince yaşlar akıttım dizlerine. Gözyaşlarımın gecede soğuyan ıslaklığını dizlerinde duyunca,

«Ağlıyor musun?» dedi.

Sıcak sıcak akıyordu gözlerimden. Beni saçlarımdan öptü. Eliyle yüzümü silip okşadı. Tirenin işte o sırada sarsılarak kalktığını biliyorum.

«Ağlama,» dedi. «Ne var ağlayacak.»

İlk olarak ağlamam seslendi. Bir yerlerim boşanıyor gibiydi.

«Çok mu acıktın?» dedi.

«Yok,» diyebildim.

«Peki niye ağlıyorsun?»

«Bilmiyorum,» dedim. Bilmiyordum niye ağladığımı.

«Az kaldı,» dedi.

Bunu derken sesinin titrediğini anladım.

«Yine bir evimiz olacak,» dedi. «Çiçeklerimiz de olacak. Baban da gelecek o zaman.»

Ağlıyordu annem.

«Bir daha o gürültüleri duymayacağız. Kimse bizi kovalamayacak. Bir daha hiç böyle kaçmayacağız. Bir daha hiç böyle korkmayacağız. Evimiz olacak, küçük sevimli bir evimiz.»

«Güvercinlerimiz de olacak mı?»

«Güvercinlerimiz de olacak; paçalı kırçıl güvercinlerimiz...»

Daha neler anlattı annem, bilmiyorum. Uyumuşum.

Uyandığımda bir kapının önündeydik.

«Geldik,» dedi annem. Beni kucağından indirdi.

Kapı açıldı. Yaşlı olmayan ama ak saçlı bir kadın, çığlığı basıp annemin boynuna sarıldı. Uykulu gözlerle, onların öpüştüklerini, ağlaştıklarını gördüğüm aklımda. Sonra beni kucağına aldı o ak saçlı kadın, öptü yanaklarımdan. Sildim yanaklarımı. Güldü. 'Geldik' demişti annem. 'Dileyelim de dünya olsun' dediği yer olmalıydı burası; dünyaydı.

Yıllar sonrasında o dilediğimiz dünyayı yine bulamadık sanıyorum. Belki başka yerlerdedir o dünya, bilmiyorum. Ama o gün, o kapıların içi, o aydınlık odalar, serin odalar, gürültüsüz odalar, o masa başı, o günlerdir bir iki dilim kuru ekmekle içimizde büyüttüğümüz büyük açlığımızı boğmaya öldürmeye çalışır gibi doyasıya yediğimiz yemekler, yalnızca bunlar bile, o anda orayı, dilediğimiz, aradığımız dünya gibi göstermişti gözüme.

Annem, yanmayan sobanın başında, kamışlardan yapılmış, üstüne çiçekli kadife geçirilmiş sandalyeye oturmuştu. Ak bir tüle sarılı başı, bir koyuluğun içindeydi. İnip kalkan yorgun göğsünün her inişinde başı az oynuyor, ileriye doğru uzanmış solgun, buruşuk, o vagonlu, ayazlı, aysız gecedeki güzelliğini sıcaklığını çoktan yitirmiş kuru dudaklarının arasında ince bir soluk seslenip duruyordu. Vagonlu karanlık gecede saçlarımı okşayan ellerini karnının üzerine koymuş, bir daha hiç açılmayacakmış gibi kenetlemişti. Ama pencereyi dört yanından çeviren, pencerenin sağ üst köşesinde açmaya çalışan, yapma gibi duran mumçiçeklerinin arasından sokulan güneş, yemek sonrasının ağır yorgunluğu içindeki ellerinin üstünde uyumuyordu artık. Elleri güneşsizdi annemin; güneşsizdi artık annem; acındım.

1957

Kuklacı

Tiren, rayları sıyırarak durdu. Camın önündeki küçük masanın üzerine bırakılmış boş su şişesi tıkırdayıp sallandı, devrilecek sandım, davrandım, ama devrilmedi.

«Neresi?»

Karşımdaki iki kişilik boş yerde yatan deri ceketli adamdı. Kimbilir kaçıncı uykusuna geçerken, sarsıntıyla gözlerini aralamıştı.

«Bilmiyorum.»

Dediğimi duymadı bile, fısıltıyla, bıraktığı yerden uykusuna döndü.

Elimle camın buğusunu sildim. Dışarıda, ayazlı bir karanlıkta, donmuş bir gece fenerinin puslu aydınlığında kırmızı şapkalı bir istasyon görevlisi, kalın enli yakasına başını gömmüş, kara paltosunun içine gömülmüştü. Ardındaki küçük istasyon yapısı ışıksızdı. Fenerin donuk puslu aydınlığında kâğıttan yapılmış gibi duran beyaz bir örtüyle örtülü bir pencere, onun hemen yanındaki küçük balkonda da boş bir saksı vardı. Kırmızı şapkalı görevli, yeşil bir ışık yaktı elinde. Tiren, düdüğünü öttürdü. Dışarıdaki gece feneri, ince bir esintiyle sallandı. Demirsi gıcırtılar içinde hafif bir sarsıntıyla kalktık; küçük gece feneri, elinde yeşil ışığıyla istasyon görevlisi, beyaz örtüyle örtülü pencere, balkondaki boş saksı birer birer silinip gittiler. İstasyon ya-

pısının yanındaki yazıyı okuyamadım. Sonrası yoğun bir karanlıktı.

«Bilmiyorum.»

Kendi sesimi duydum. Böyle diyeceğimi biliyordum. Ama karşımda uzanmış yatan, onca sarsıntı içinde ağzından sızan salyasıyla yoğun uykusunu sürdüren deri ceketli adamı hatırlamaya çalıştım. Biliyor gibiydim bu saçları seyrek yüzü, bu açık aptal ağzı. Yukarıda bir çengele takılı elörgüsü boyun atkısının püsküllerinin adamın seyrek saçlarına kadar sarkıp sürüneceğini biliyor gibiydim. Deri ceketinin içinde kalın bir adamdı. Altı kauçuk kalın ayakkabılarının içindeki taraklı ayakları, kısa konçlu biçimsiz çoraplarıyla bu adamı biliyor gibiydim. Deri ceketinin bir düğmesi kopuktu. Yeşil bir gömlek vardı içinde. Deri ceketinin bitiminde, yağmurdan ıslanmış gibi görünen kahverengi kadife pantolonu başlıyordu.

Başımı arkaya dayayıp kapattım gözlerimi. Arasıra başımı kaldırıp bakıyor ama adamı çıkaramıyordum. Hiç durumunu değiştirmeden uyuyordu, sarsılarak.

Uyumuşum.

Kompartımanın kapısı açılınca açtım gözlerimi. Ürperdim birden. Lacivert giyimli bir tiren görevlisi duruyordu kapıda. Bir kadınla bir adamın geleceğini biliyor gibiydim.

«İki kişi misiniz?» dedi görevli.

Başımı salladım. Toparlandım.

«Yeri neresi bunun?» dedi. Deri ceketli adama bakıyordu. Sonra elindeki kâğıda baktı gözlüğüyle. «Yeri neresi bunun?» dedi. «Cam kenarı mı?»

«Bir kadınla bir adam mı?» dedim.

Dik dik baktı yüzüme. Başını salladı; şaşkındı. Korku doldu içime.

«Bilmiyorum,» dedim.

Deri ceketli adam, kaskatı uyuyordu karşımda.

Sarsıldık. O zaman tirenin çoktandır durmakta olduğunu kavradım. Cama baktım: Buğulu, kayıp giden soluk ışıklarla doluydu. Buğulu camın ötesinde bir başka tirenin solgun ışıklı insansız camları akıp gidiyordu.

Görevli, deri ceketli adamı dürtüyordu. «Bayım bayım!»

Kapının ağzında genç adamı gördüm. Şapkalıydı; beklediğim gibi. Onlardı işte: Bir kadınla bir adamdı. Kadın arkada olmalıydı. Kadının da nasıl olduğunu biliyor gibiydim. Önümdeki küçük masada duran boş şişeyi alıp yere koydum. Gözlerim kapıdaydı.

Deri ceketli adam dürtüklemelere uyanmıştı. Homurtuyla doğruldu yerinde, şaşkın gözlerle boş boş baktı ortalığa.

«Yerinize geçer misiniz.»

Geçti oturdu karşıma, camın yanına; ağzını, yanağını sildi elinin üstüyle.

«Tamam bayım,» dedi görevli, kapıdaki şapkalı adama, yanından sıyrılıp dışarı çıktı.

Kapıdaki şapkalı adam, görmediğim kadına birşeyler söyledi dudaklarıyla, sonra uzanıp aldığı iki büyük bavulla içeri girdi; yukarılara, bavul koyulacak yerlere baktı. Bir portakal, bavul konulacak ağın içinde gidip geliyordu. Koca sarı bavulu güçlükle kaldırdı adam. Kalkıp yardım

etmek gelmedi içimden. İkinci yeşil bavulu kaldırırken kapıda beliren kadını gördüm. Beklediğimdi. Dizkapaklarım kamaştı. Orta boyluydu. Genişçeydi. Bildiğim gibiydi. İrice burnu az kalkıktı. Ellerini mantosunun ceplerine sokmuştu.

«Neresi?» dedi.

Sesi, iki kaygan yosunlu taşın sürtüşmesinden çıkıyor gibiydi. Gözlerinin patlaklığı hoş değildi. Sanırım gözlerinin hoş olmayışını kendi de biliyordu. Kabarık kumral saçları dağınıktı. Yüzü çiçek bozuğu gibiydi. Yanıldığım yerleri göğüsleriyle bacakları oldu. Mantosunun önü açılınca, göğüslerinin küçük diriliği şaşırttı beni. Bacaklarıysa çok düzgün iniyordu ayaklarına. Ayakları küçük ve olağanüstü güzel geldi bana. Kapının yanına karşıma oturunca dizkapaklarının etsiz yuvarlaklığına bakakaldım. Adam, şapkasını bavulların arasına koyup yanıma bıraktı kendini. Bavulları yerleştirmekten yüzü kızarmış olmalıydı. Ceplerini aranıp bir sigara paketi çıkardı. Bildiğim kadın da içerdi sigara. Adam, paketi kadına uzattı, almadı kadın. Yüzüne bir kızgınlığın indiğini gördüm. Adam, beklediğim gibi, paketten bir sigara çekip yaktı, yanar sigarayı kadının dudaklarına uzattı. Titremişim. Kadın, öfkesini patlak gözlerinin arkasına itip gülümsemeyi denedi. Ardı ardına iki soluk çekti sigaradan, dumanı içine çekmeden yumuşak aralık dudaklarının arasından üfledi; sonra başını sıkıntıyla deri ceketli adamdan yana çevirdi, dik dik baktı. Anladım: deri ceketli adam, uykusu kaçmış şiş gözlerinin olanca açıklığıyla kadını gözlüyordu. Kadının patlak gözlerini birden gözlerinde bulunca, toparlandı, yine ağzını sildi,

durumunu değiştirdi, başını arkaya dayayıp hemen uyudu. Kadının patlak gözlerini üzerimde bulmak korkusuyla ben de başımı camın buğusuna çevirip arkaya dayadım, uyumaya hazırlanır gibi yaparken, elimle camın buğusunda koyu parlak bir yer açtım. Kadının görüntüsünü böyleyken de görebiliyordum camdan. En çok da buna sevindim. Doğruldum; başımın cama düşen gölgesinde kadının görüntüsü yitiverdi birden; iki üç karanlık ağaç geriye geriye yıkılı yıkılıverdi. Bir dönemeçteydik. İleride lokomotif kıpkızıl yanıyordu karanlık gecede; ayazın içinde öfkeli delice al ateş puflayışını görüyordum; sanki bir yokuşu tırmanıyorduk. Çok uzaklarda bir ışık yanıp söner gibi oldu. Sonra dönemeç bitti, lokomotif görünmez oldu. Karanlık su gibi akıp gidiyordu camın ötesinde. Başımı geriye yaslayınca kadının görüntüsü yeniden gelip oturdu cama. Sigarası dudaklarındaydı. Birden, geldi geleli ellerinin ceplerinde olduğunu düşündüm. Bunu düşünmek bile içimi ürpertilerle doldurdu. Dönüp baktım. Ağzındaki yarım sigarayla bana bakıyordu. Beni tanıyacakmış gibime geldi bir an. Başımı çevirdim. Camdaki görüntüsü, ağzındaki sigarayı tükürür gibi düşürdü yere. Döndüm, yanar sigarayı ayağıyla ezerken gördüm.

«Sizi tanımıyorum ama, biliyorum,» dedim içimden. Gözlerimi yummuştum. «Burnunuzun irice olduğunu, az kalkık olduğunu da biliyorum. Saçlarınızın kabarıklığını da. Yüzünüzün çiçek bozuğu oluşunu da. Gözlerinizin patlaklığını da...» Araladım gözlerimi: kadın camda, elleri ceplerinde, susuyordu köşesinde. O da başını arkaya dayamış, gözlerini yummuştu. «Bacakla-

rınızın böylesine güzel olduğunu bilmiyordum,» dedim içimden.

Doğrulup oturdum. Bundan sonra olacakları biliyor gibiydim. Gizli bir güçle, bundan sonra olacakları düzenleyen bendim sanki. Her şey, bundan sonra olacak her şey bana bağlı gibiydi. Bu insanlar, sanki birer kuklaydılar ve ipleri benim ellerimdeydi. Bu durumu sanki ben düzenlemiştim. Deri ceketli adam, açık ağzından incecik salyasını akıtarak uyuyordu işte. Böyle yapması gerekliydi, göreviydi bu onun. Yanımdaki adam, yeni bir sigara yakmıştı. Gözlerini, bavulların arasında yuvarlanan portakala dikmişti. Kadınsa karşımdaydı. Ellerini mantosunun ceplerinden çıkarmayacak, başını arkasına dayayıp işte böyle uyur gibi yapacaktı. Az sonra bu düzeni bozacaktım. Bir yarıtanrı gibiydim. Ama bir yarıtanrı da olsam, olacakları biliyor gibiydim ama düşünemiyordum.

Tiren uzun uzun düdük çaldı, düdük sesi yankılanıp bitince yeniden çaldı uzun uzun. Camdan bakınca, uyuklayan kadının görüntüsünü başımın gölgesiyle silip kalabalık ışıkları gördüm. Beklediğim gibi deri ceketli adam gözlerini aralayıp doğruldu, sağına soluna baktı; sonra iyice açtı gözlerini, cebinden bir köstekli saat çıkardı; yüzünü cama yapıştırıp dışarıları tanımaya çalıştı. Toparlanıp kalktı ayağa. Kadın da gözlerini açtı. Öyle olmasını istiyordum: Kadın gecenin yarısında patlak gözlerini açacaktı. Camın ötesindeki kalabalık ışıklar irileşip yakınlaşıyordu. Birden yakınlaştı ışıklar; kapılar, pencereler, elektrik direkleri, ağaçlar, evler, kaldırımlarla çevreleniverdik. Tiren, yeniden o acı

çığlığıyla buz tutmuş geceyi birkaç yerinden çatlatıverdi. Deri ceketli adam camı silip dışarı baktı, bir daha baktı, döndü, boyun atkısını asılı olduğu yerden alıp boynuna sardı, sonra bavulunun üstündeki kırışık paltosuna uzandı; uzanırken yeşil gömleği dışarı çıktı, beli açıldı, düzeltmedi; kimseye değdirmeden dikkatle paltosunu giydi, bavulunu indirdi, bekledi. Tiren yavaşlamıştı. Büyük, gümüşten bir istasyon yapısının önünde durduk. Birkaç kişinin ayazı unutup koşuştuklarını gördüm. Ağızlarında birer buhar bulutu vardı. Deri ceketli adam, bavulunu aldı, bekliyordum, kapıya doğru yürüdü, tam elini kapıya uzatmıştı ki, parmaklarımdaki ipi oynattım ve kadının bağırdığını duydum; ayağa fırlamışım.

Adam, kapıyı açarken, kekeleyerek, «Özür dilerim,» dedi suçsuz gözlerle.

Kadın, bir ona, bir ayağına bakıyordu. Yanımdaki adam da bir şeyler geveledi ağzında.

«Özür dilerim, bilmeden oldu,» dedi deri ceketli adam.

Yanımdaki adam, «Acıdı mı?» dedi kadına.

«Acıdı tabii, acımaz mı,» dedi kadın. «Kör mü ne.»

Deri ceketli adam, kırışık paltosunun içinde, bir kere daha özür dilemeyi gereksiz bulmuş olmalı ki, ardından edilen sözlere aldırmadan çıktı dışarı, sonra da kapıyı kapatmayı unutmadı.

Birden, adamın da kadının da bana bakmakta olduklarını görüp utandım. Ayakta olduğumu o zaman anladım; oturdum yerime. Yerime otururken de kadının gözlerinin başka başka olduğunu gördüm. Bir gözü yeşildi, bir gözü

topraksıydı. Korktum yine. Kadının gözlerinin böyle değişik renkte olduğunu da biliyordum. İpler parmaklarımı sıkıyordu. Kadın ayağa kalktı. Öyle yapmasını istiyordum çünkü. Neler olacağını, neler olmasını istediğimi daha iyi biliyordum şimdi. Yine de içimdeki korkudan sıyıramıyordum kendimi. Düşünemiyordum çünkü.

Yanımdaki adam, boşalan yeri gösterdi, «Camın yanına geç istersen,» dedi.

Kadın omuzlarını attı, istemedi.

Sustular.

Peki ama neydi bu içimi dolduran korku? Onlar da korkuyordu, biliyordum.

Neden sonra tiren kalktı. Sabaha yakın olmalıydık. Dışarıya çıkmayı düşündüm. Tam doğrulup kalkacakken, adam, beklediğim gibi, ayağa kalktı, gerindi, kadına: «Biraz dışarıya çıkalım mı?» dedi.

Çöktüm yerime.

«Çıkalım,» dedi kadın. Kalktı; adam uzanıp bavulların arasında yuvarlanan portakalı alırken, kapının karanlık camında uzun uzun baktı kendine. Tıpkı o topal adam gibi. Sonra adamın açtığı kapıdan, elleri sıkı sıkı mantosunun cebine sokulu, dışarı çıktı adamın arkasından. Aradaki benzerlik rahatlattı beni.

Akşamlardan bir akşamdı. Tipiden kurtulmak için o büyük sinemanın giriş yerine sığınmıştım. Duvarlardaki büyük aynalar kalabalığı daha da çoğaltıyordu. Birden bir şişman topal adamın üstündeki karları silkeleyerek içinin bütün karanlığıyla soğuğu, karı, tipiyi içeriye taşıyıverdiğini görmüş, yeniden üşümüştüm. Topal bacağını sürüye sürüye giriş yerinin ortası-

na doğru yürürken, bir yandan da ısınmak için olmalı, hem ıslık çalıyor, hem de ellerini ovuşturuyordu. Sonra birden orta yerde duruverdiğini görmüştüm. Topal adam, olanca gücüyle olduğu yerde kalakalmıştı. Aynalardaki şişman topal adamlar da kalakalmıştılar. Topal olan bacaklarına en umarsız gözleriyle bakmışlar, bakmışlardı. Sonra şişman topal adam, duvarlardaki güzel kadınları öpen yakışıklı adamlara sırtını dönüp, içindeki tipiyi topal bir bacak gibi dışarı sürüklemiş, yitivermişti. Ama aynalardaki topal adamlar hiç uzaklaşmamışlardı oradan.

Kalktım, açtım kapıyı, o topal adam gibi ben de dışarıya çıktım.

Açık camın önündeydiler. Karanlık bir rüzgâr kadının saçlarını savuruyordu. Üşümüyorlardı ama susuyorlardı. Öteki camın önüne gidip durdum. Araladım camı. Bir karanlık serinlikti.

Bekliyordum. İpler gerçekten parmaklarımı acıtıyordu.

Birden adam bir yerlere gitti. Tek başına kaldı kadın. Silkelendim. Üşümekten değildi. Ama kadın üşüdü sanıyorum. Camdan geri çekti kendini. Gözlerimin üzerindeki ağırlığından yorulmuş gibi dönüp bana baktı öfkeyle, sonra yine karanlıklara çevirdi gözlerini. Direnmeye çalıştı ama beceremedi, aralık kapıyı ayağıyla açıp içeriye girdi. Kapının kapandığını gördüm. Uyku doluydu tirenin koridoru. Olacakları görür gibi oldum bir an. Bu benim için de yeni bir şeydi. Şimdiye kadar olanları bilir gibi olmuş, ama çözümleyememiştim. Karnımda bir yerlerim açılıp kapandı. Dizkapaklarımın altları kamaşıp

sancıdı sanki. Bacaklarımdaki çürük yorgunlukla kapıya kadar gittim, bir an bekledim. İpler ellerimdeydi ve parmaklarımı acıtıyordu. İşte orada parmaklarımı oynatıverdim: Kapıyı birdenbire sonuna kadar açtım: Tamamdı. Bildiğimdi. Kadın olanca gücüyle çığlığı bastı. Belki de sessiz bir çığlıktı bu, duyamadım, ama bildim. Koridorda kimseler yoktu. Ama çığlık pekçok kimseyi başıma üşüştürebilirdi. Onlara ne diyecektim? Ayaklarına basmamaya çalışarak içeri girdim, uzanıp küçük çantamı aldım, dışarı çıktım. Karşıma birilerinin çıkmasını bekleyerek yürüdüm. Ne diyebilirdim ki karşıma çıkanlara: «Kadın ilk kez ellerini mantosunun ceplerinden çıkarmıştı; iki eli de yoktu; bileklerinden ötesi yoktu,» diyemezdim ki.

İlk istasyonda inecektim.

1957

Babamdı

Elim yüzüm kanlar içinde bahçe kapısını açıp taşlığa girdiğimde annem salata yapıyordu. Gevrek, üstüne tuz dökülünce sulanan, hıyırtılı bir bıçak sesi içinde yemyeşil bir hıyar kokusunun taşlığı doldurduğunu bildim. İçeriye, annemin yanına girmedim. Kırık camlı kapının hemen dibindeki kesmetaşın üstüne çöktüm. Yüzüm gözüm yapışık kanla sıcaktı, şişti, sancılıydı. Kan içindeydim ve aylardan nisandı. Tek gözümle görebildiğim bir akşam güneşi, koyulaşmış leylakların hemen ötesinde yitti yitecekti. İnadıma ağlamıyordum.

Kubi'lerin bahçesindeydik. Ceplerim tıkabasa erikle doluydu. O yosunlu havuzun yanındaki büyük erik ağacının tepesinde küçük acı erikleri düşürmeye çalışan Kubi'yi gözlüyordum. Kubi, küreği dallara savurdukça; yemyeşil, yeni bitmiş pırıl pırıl yaprakların arasından parça parça bir günışığı, uzandığım yerde yüzüme gözüme dökülüşüyordu. Altımdaki ıslak otların yumuşak serinliği terli etime sokuldukça, bir tatlı uykudan uyanır gibi Kubi'yi görüyor, Kubi'yi seviyordum. Bütün oyunlarda beni hep yenen, daha ablası gibi yüzü sivilcelenmemiş, sarı saçlı bir Kubi'ydi. Havuza düşünce küçük sarı ses-

ler çıkaran yeşil eriklerin, ara sıra yüzüme sıçrattığı küçücük su damlacıklarına bile aldırmıyor, biraz da, eriklerden bir tanesinin, ansızın, yüzümün hiç ummadığım bir yerine pat diye düşmesini bekliyordum. Kubi'nin savurduğu kürek, üstüme kırık yapraklar düşürüyordu. Yapraklar döne döne üstüme konuyordu. Ama yüzüme, bekledim, tek erik bile düşmedi.

Akşamüstü, taşlıkta, hanımellerinin altında, babam, leylaklara karşı o her akşamki yoksul, avuntulu rakısını içerken, tabağına, ceplerimden çıkarıp bir avuç yeşil erik koyacağımı düşündüm. Şaşıracaktı babam. Belki de ak çiçeklerden daha yeni soyunan eriklerin bu kadar tez, göz açıp kapayıncaya böylesine büyüyüverdiğine şaşacaktı. Alıp bir tane atacaktı ağzına. Yüzünü nasıl olsa ekşitecekti. Ama gülecek miydi, bilemem. Gülmesini ne kadar isterdim. Gülünce burnunun kocaman olacağını düşündüm. Ama hiç gülmezdi ki babam. Her zaman tertemiz, ama yakaları, kolağızları aşınık, bildim bileli sırtından çıkarmadığı sarkık ceketinin altında, yuvarlak kalın gözlüklerinin ötesindeki etli gözleriyle, kırışık, asık çizgili yüzüyle, kendi akşamında, kendi karanlığında sürekli düşünen, kimbilir neler düşünen, yapayalnızlığıyla sanki öğünen, durmadan sigaralar içen bir garip adamdı babam. O yoksulluğu, savrukluğu içinde neden bana her akşam o biçimsiz, kabarıp şişmiş ayakkabılarını parlattırdığını hiç anlayamadım. Babam, tabağındaki peynir diliminin yanına bıraktığım bir avuç yeşil eriği kütür kütür yerken, ben gidip kapı önündeki soluk aydınlıkta onun o her akşamki biçimsiz ayakkabılarını parlata-

caktım. Her akşam babamın ayakkabılarını ben parlatırdım. Her akşam içerdi o da. Gazete kâğıdına sarılı bir rakı şişesini koltuğunun altına sıkıştırır, ancak sabahları yüzünü sabunlarken görebildiğim kanlı, etli gözlerini, çirkin gözlerini, kalın camlı gözlüklerinin ardına saklar, taş gibi sesler çıkaran, eskimesin diye altları kabaralı o biçimsiz ağır ayakkabılarıyla bahçe kapısında görünüverirdi. O daha gelmeden annem sofrayı kurardı. Kışsa turşular çıkarır, yazsa salatalar yapardı. Suda bekletilmiş, olanca tuzu giderilmiş bir dilim beyaz peynir hep o küçük porselen beyaz tabağın ortasında olurdu. Bir keresinde tatmış, hiç sevmemiştim o tuzsuz peyniri. Ama babam öyle severdi. Babam, ayakkabılarını çıkarır, eskimiş, kuruyup eğrilmiş terliklerini ayaklarına geçirir, masanın başına geçer, bacak bacak üstüne atar, rakı şişesini iki bacağının arasına başaşağı sıkıştırır, büyük mendilini kat kat edip şişenin dibine özenle yerleştirir, elinin ayasıyla vura vura şişenin mantarını çıkarırdı. Babamın her vuruşunda, o dolu şişe hıçkırır gibi bir ses çıkarırdı. Kötü bir şeyler olacakmış gibi korkardım, beklerdim. Ama korktuğum olmazdı.

Niye bilmem ama, hiç konuşmazdı babam.

O içerken, ben gider boya kutusunu, fırçayı, o eski kadife parçasını alır, kapının önündeki soluk aydınlıkta onun ayakkabılarını boyar, parlatırdım.

Hiç konuşmazdık. Gariptir ama biz evde hiç konuşmazdık. Gülmezdik de. Neden böyleydik, bilmiyorum. Belki de sevmezdi babam bizi. O kendisini de sevmezdi, bilirdim bunu. Babam hiç-

bir şeyi sevmezdi. Ama erikleri sevsin istedim o akşam; şaşkınlıkla da olsa bir kerecik olsun gülsün istedim.

Bir büyük karaltının ansızın birdenbire büyüdüğünü, kıpırdamaya, bir şey anlamaya vakit kalmadan sol kaşımın üstünde patladığını biliyorum. Kürekti düşen yüzüme; Kubi'nin savururken elinden kaçırdığı o büyük bahçıvan küreği; sapıydı çarpan yüzüme. Demir kısmı gelseydi ne olurdu bilmiyorum, ama yüzüme götürdüğüm ellerimin sıcak gür bir kana bulandığı aklımda. Kubi'nin ağaçtan atlayıp sapsarı bir yüzle kanayan yüzüme baka baka sessizce ağladığı da aklımda. Neden ağlamadım orada, Kubi' nin sızlanıp yalvarmalarına neden kayıtsız kaldım, neden aldırmadım, neden kalan gücümle kaçıp gittim oradan, bilmiyorum.

Annem, kırık camlı kapıyı aralayıp küçük tahta masayı taşlığa çıkardığında güneş daha yeni batmıştı. Güneş, leylakların hemen ötesinde batmıştı. Gömleğim kan içindeydi ve aylardan nisandı. Kör olmayacağımı, kan bulaşığı tek gözümü aralayıp bakınca anlamıştım. Ah, kör olmayı nasıl da istemiştim orada. Gidip yüzümün kanlarını silebilirdim, ama silmemiştim işte. Kaşımın üstünde bir yerimdi patlayan; bunu, büyüyen, zonklayan sıcak etimden biliyordum; ama silmemiştim kanları, gidip yıkamamıştım. Beni öylece, o korkunç durumumda görsünler diye gömleğime de bulaştırmıştım kanları.

Annem önce görmedi beni. Görmedi diye neredeyse hıncımdan bağıra bağıra ağlayacaktım. Kocasından, babam olacak o asık yüzlü bıkkın adamdan başkasını gördüğü yoktu ki. Ne varsa hep onaydı. Yıllar boyu o sonu gelmez rakı masalarını hazırlamaktan bir gün olsun vazgeçmemişti. Kaç kez gelip geçti yanımdan. Sonunda içerinin ışığını yaktı; leylaklar yeniden morarıp aydınlandı ışıkta. İçinde suda ıslatılıp tuzu alınmış bir dilim beyaz peynir olan küçük porselen tabakla gelirken birden gördü beni. Şaşkınlık dolu bir sesle adımı sesledi. Sustum. Koştu geldi yanıma. Deli gibi oldu. Sevdim onu orada, nasıl sevdim nasıl. Peynir tabağını şaşkınca yere bırakıverdi. Kolumdan tutup kaldırdı, kucaklayıp içeri götürdü, yatırdı, sularla pamuklarla sildi yıkadı yüzümü. Sordu durdu. Ağladım sonunda. O kadar sordu ki, sonunda kavga ettiğimi söyledim.

«Kubilay'la mı?» dedi.

«Yok,» dedim.

Söylemedim Kubi'nin yüzüme kürek düşürdüğünü. Bir büyük sarı bezle sardı başımı annem; sarmadan önce de bir koşu gidip Aliy'anım Teyzelerden alıp getirdiği renkli acı pamukları bastı kaşımın üstüne. Öldüm de ses etmedim. Tentürdiyotlu pamuğu her basışında, solgun, biraz da yıpranmış bir anne yüzüyle uzun uzun üflüyordu yanan yerime. İyot kokularının acılaştırdığı küçük odada üstümdekileri değiştirdi. Üstüne bulamaç pekmez sürdüğü bir dilim ekmeği getirip tutuşturdu elime. O bayıldığım bulamaçlı ekmeğe ağzımı bile sürmedim, koydum bir yana. Bir şey demedi annem. Sonra da götürüp ya-

tağıma yatırdı. Üstümü örterken, onu en çok annem yapan yumuşak, keder yüklü dudaklarıyla eğilip öptü saçlarımdan. Annemdi, ne güzel annemdi; uyumak bile istemedim.

Neler düşündüm orada, bilmiyorum.

Cam açıktı. Leylakların, hanımellerinin kokusuna karışan, ıslatılmış bir taşlıktaki rakı masasını süsleyen turfanda hıyar kokusu, annemin ılık, ağlatan dudaklarıyla öptüğü yerde başlayan saçlarıma, o alabildiğine keder yüklü nisan sonu akşamını bir ıslak bez gibi getirip örtüyordu. Zonklayan yerimin acısını bile duymuyordum.

Babamın öksürüğüydü. Beklediğimdi. Boğulur gibi oldum. Soluk bile almadım. Annemin dışarıda ona bir şeyler anlattığını duydum. Beni anlatıyor olmalıydı.

Babamın ayakkabılarını bu akşam parlatamayacaktım. Ama sabaha ilk bu işi yapardım.

Az sonra kapının açılacağını, babamın kapıda görüneceğini, belki de annem gibi, ama daha ilk olarak yanıma gelip beni saçlarımdan öpeceğini bekledim. Hiç gülmeyendi, hiç konuşmayandı, babamdı; bunca yıldır babamdı, ama bu kez, gülmese de, konuşmasa da, gelip yaralı gözüme, sarılı başıma, biraz babam olan gözleriyle bakabilirdi, eğilip öpebilirdi de, annem gibi; niye olmasmdı.

Birden taşlıktaki kesmetaşın üstüne çöküp kaldığım o en kanlı durumumu özledim. Babamın beni o durumumda görmüş olmasını istedim. Olmazdı ki artık. Olsun varsındı, annem anlatırdı ona, belki anlatmıştı bile.

Birden babamın kahkahasıyla titredim, dondum, taş kesildim. Sanırım ilk olarak gülüyordu babam. Uzun uzun güldü. Babam mıydı bu adam? Bu gülen o muydu? O hiç gülmeyen, asık yüzlü, bıkkın adam mıydı bu gülen? Yüreğimde, tam şuramda bir şey 'çıt' etti. Kulaklarımı tıkadım.

Gülünce, sandığım gibi, burnunun büyüdüğünü, kocaman olduğunu bütün çirkinliği içinde düşündüm durdum.

Yarın ayakkabılarını parlatmamak için yataktan inadıma geç kalkacaktım. Kalktığımda o çoktan işine gitmiş olacaktı.

O gece babam odama gelmedi, beni görmedi

1958

Çocuk

Kol demiri çekildi içeriden, sokak kapısı açıldı. Güngör'dü kapıyı açan. Öylece dikildi karşımda, kapının tam ortasında.

«Merhaba,» dedim.

Geri mi dönseydim?

İçeriye, taşlığa girmek için davranınca, istemeyerek yana çekildi; girdim.

Islak ayakkabılarımı merdivenin dibinde çıkardım. Duvar diplerinden, çatı altlarından gelmiştim ama yine de ıslatmıştı yağmur. Çoraplarımın da ıslandığını buz gibi taşlara basınca anladım. Işığı söndürmesini bekledim; aldırmadığını görünce tahta basamakların bildik gıcırtılarına ıslak ayak izlerimi bırakarak yukarı çıktım.

Bir türkü sesi vardı içerilerde.

«Radyo mu aldınız?»

Merdivenin alt başındaydı. Bana bakıyordu. Neden sonra: «Bitişikteki Ali'gillerin radyosu,» dedi asık bir sesle.

Yukarıdaki sahanlığa çıkınca durup bekledim. Hızla çıktı yanıma, önüme geçti, açtı oda kapısını girdi içeri. Kaldım orada. Dönse miydim? Dönmek gelmedi içimden. İçeride birşeyler anlattığını duydum. Odanın kapısı açıldı.

Güngör kapının ağzındaydı. İçeri çağırmasını boşuna bekledim. Önünden geçip içeri girerken yüzüme dik dik baktığını sanıyorum.

«Hoş geldin yavrum.»

Esma teyzeydi; sesini kerevetin üstüne bağdaş kurmuş buldum. Çıplak tombul bacaklarının üstünde etekliği gergindi. Başımı önüme eğdim.

Güngör hemen arkamdaydı. Öksürür gibi: «Otursana!» dedi.

Bu 'otursana'yı yıllarca unutamayacağımı düşündüm.

«Ne dikeliyorsun, otursana!»

Kanım, olanca kanım başımın bir yerlerine birikip sıkıştı.

«Otursanıza çocuklar.»

Masanın başındaki eski sandalyeye çöküverdim. Küçük masanın damalı muşambası yeni silinmiş gibiydi.

«Koşmuşsun.»

«Ben mi? Niçin?»

«Kızarmışsın.»

Omuzlarımı attım. «Yağmurdan,» dedim. Sonra da kızardım sanıyorum. Masanın ıslak muşambasındaki mavi beyaz damalara gözlerimle birinin adının harflerini yazdım. «Nurten abla evde değil mi?» diye soracaktım, vazgeçtim. Güngör'ün gözleri, ne zaman başımı kaldırsam gözlerimdeydi.

«Annen nasıl, iyi mi?»

«İyi. Selâmı var.»

«O niye gelmedi?»

Niye gelsin ki? Benim geldiğimi de bilmiyor.

«Annem mi? Gelemezdi. Nuriy'anım teyzeler geldi.»

Ansızın bitişikteki Ali'gillerin radyosu odayı dolduruverdi. Bir kadın haberleri okumaya başlayınca çat diye kapattılar.

Sokak kapısı vuruldu. Ayağa kalkmışım. Ayakta oluşumu Güngör'ün öksürüğünden anladım. Başımı eğip oturdum yerime. Çıplak ayaklarını tahta döşemelere vura vura geçti gitti önümden.

Aşağıda sokak kapısının gürültüyle kapandığını duydum. Gözucuyla Esma teyzeye baktım. Bacaklarının daha da açılan koyuluklarında gelecek olanı özledim. Kaçırmaya çalıştım bakışlarımı. Gürültülü konuşmalar geliyordu aşağıdan. O'ydu gelen. Merdiveni çıkarlarken Güngör'ün yükselip alçalan sesi çok şeyler anlatıyordu bana. Ama bu kez kendime karşı bir kırgınlığım, bir küskünlüğüm olmadığını sanıyorum.

Gözüm oda kapısının tokmağındaydı. Sarı pirinç tokmağın dönüşünü unutmayacağım. Soluğum dondu kaldı içimde. Nurten ablaydı. Üstünde ayva çürüğü yağmurluğu vardı. Saçları incelip yanaklarına yapışmıştı. Böyle ıslakken de güzeldi. Çok güzeldi Nurten abla.

«Merhaba.»

Niye kalktım, niye oturdum, belli değil.

«İyisin ya.»

Yine ayaktaydım. «İyiyim.»

«Otursana.»

Teşekkür etmeyi geçirdim içimden, olmadı, beceremedim.

«Otursana be!» Güngör'dü.

Çöktüm iskemleme.

Nurten abla yağmurluğunu hışırtıyla çıkardı. «Yağmurun dinmesini bekledim. Yusuf amca-

nın dükkânının önüne sığındım. Baktım dineceği yok, yürüdüm geldim.»

«Neriman'lara uğradın mı?»

«Uğramaz olur muyum.»

«Nasıl olmuş annesi?»

«Ateşi düşürememişler. Akşamüstü yine doktor gelmiş. Bir iğne yapmış. Yatıyor. Selâmı var.»

Radyo sesi yine patlayıverdi odanın içinde.

«Bu eşşekler de radyolarının sesini sonuna kadar açmasalar ölürler.» Güngör'dü. Birşeyler daha söyledi.

Nurten abla, duvardaki yarısı kırık aynada, bir havluyla kuruladığı dağınık saçlarını düzeltmeye çalışıyordu.

Güngör'ün yine sövdüğünü duydum.

«Ne oluyorsun Güngör?» Nurten ablaydı, saçları dağınıkken de güzeldi.

«Hep bunların radyosunu mu dinleyeceğiz böyle!» diye diklendi Güngör.

«Ne yapalım oğlum, kendi görgüsüzlükleri,» dedi Esma teyze, kuru bir sesle.

Güngör sindi, homurdanarak çöktü köşesine. Bu homurtuların bana olduğu düşüncesini silmeye çalıştım kafamdan. Başını kaldırmış bana bakıyordu dik dik. Gözlerimi kaçırdım. En iyisi buydu.

Nurten abla, önümden geçip odanın dibine gitti. Yeşil perde bölmeyi aralayıp öteye geçerken bir gülümseme atmıştı havaya. Ben de gülümsemiştim elimde olmadan. Sonra Güngör'e bakmışım. Açık açık dişlerini gıcırdattı bana.

Nurten ablanın sesi, perdenin ötesinden geceliğini sordu.

«Hemen oracıkta be kızım, yatağın başucunca olacak; kaldır yastığı göreceksin.»

Sonra bir çamaşır hışırtısı duydum. Soyunuyor olmalıydı. Güngör'e bakmışım yine. Soluk almadan öylece bakıştık bir an. Sonra perdenin ötesinde birşeylerin atılışını duydum. Üstündekileri çıkarmış olmalıydı. Onu öylece, üstündekileri çıkarırken, çıkardıktan sonra, çıkardıklarını savururken görmeyi ne kadar isterdim. On sekizinde bir kızın memeleriydi önemli olan. Boyuna düşünüp durduğum, ama gözümün önüne getirmeye çalıştığım kabartılardan kesinlikle daha güzel, daha diri, daha başka olduğunu sezdiğim o garip yuvarlakları belki görebilirdim o anda, ama dönüp bakmadım. Bakamadım. Dizlerimden yukarılara doğru bir çekilme, bir kamaşma oldu. Kasıklarımın oralarda katılaşıp kaldı bu kamaşma. Sıktım bacaklarımı. Ellerimle önlerimi örtmeye, gizlemeye çalıştım. Güngör'ün gözleri üzerimdeydi yine, yapışıktılar üstüme. Hüzün gibi bir şey doldu içime. Bu kez kızardığımı biliyorum. Bu kızarış, öncekilerden başkaydı. Kanım nokta nokta sivilcelerimin uçlarına vurdu. Bir yerlerim kaşındı, bir yerlerim sızladı, yandı. Saç diplerimde ter yuvarlarının büyüdüğünü biliyorum.

Sonra ayak bileklerine kadar inen pembe ipek bir gecelikle Nurten ablanın gelip geçtiğini gördüm az ötemden. Tenine sürtünen bir ipek sesiyle geçmişti. Başım öne eğikti. İncecik pembe etek uçlarının hemen altındaki iki küçük beyaz ayak, kilimin çiçeklerine yumuşacık dokunup geçmişti. Kızarık iki beyaz ayaktı, küçücüktüler, düzgündüler, yumuşaktılar. Yahya'la-

rın bağevine giderken, kayısı ağaçlarıyla süslü o küçük bahçeyi kaplayan katırtırnaklarını düşündüm birden; sarı çiçeklerini düşündüm. Bir dahasında oradan geçerken o sarılardan toplayıp Nurten ablaya getirmeyi düşündüm, bir kucak dolusu.

Annesinin yanına, kerevete çıktı oturdu.

«E-ee, ne var ne yok, anlat bakalım.»

Çıplak bacaklarının biçimi şaşırttı beni. Niye benim de ablam değildi. Tırnakları, lambanın güneşinde incecik ışıklıydı. Kızarık minik parmaklarını oynatışı içimi ısıtıyordu. Yüzüne bakarken de ayaklarını görüyordum.

«Bakıyorum, saçlarını artık ortadan ayırıyorsun?»

Hiç de iyi ayıramıyordum. Yatmıyordu saçlarım, yatıramıyordum.

Güngör birden sinirli bir ıslık tutturdu. Bu kez dönüp bakmadım ona.

«Okul nasıl gidiyor?»

«İyi.»

«Bu yıl orta bitiyor, değil mi?»

«Bitiyor.»

Güngör bütün gücüyle ıslık çalıyordu.

«Güngör!»

Bozuk, tiz bir ıslıktı.

«Güngör diyorum!»

Korkar gibi oldum.

«O ne biçim ıslık öyle. Gece gece.»

Güngör, odanın korkulu boşluğunu ıslığıyla eğri büğrü çizip duruyordu.

«Kes dedim sana!»

Bağıran benmişim gibi kaşlarımı çatmıştım.

Güngör aldırmıyordu. Vargücüyle üflüyordu. Kulaklarım bir an duymaz oldu sanki.

«Ee-eeeh, kessene be çocuk! Yetti be!»

Güngör, elindeki kalemi duvara fırlatıverdi. «Gitsin artık!»

«Kim gitsin?» Nurten abla bana baktı.

«Bu sivilceli köpek işte. Gitsin. İstemiyorum onu!»

«Terbiyesize bak. İnsan arkadaşına—.»

«Benim arkadaşım değil o. İstemiyorum, gitsin!»

«Nasıl arkadaşın değilmiş. Evine kadar gelmiş arkadaşına hiç gitsin der mi insan.»

«Bana gelmiyor o. Benim için gelmiyor.»

«Kime geliyormuş ya?»

Ödüm kopmuştu. Ama Güngör bu soruyu karşılıksız bıraktı. Ağlamaya başladı.

Nurten ablanın yerinden fırlayıp kalktığını gördüm. Oturduğum iskemleye sinmişim. İçimde ağlamaya benzer bir şeyler sulandı. Sivilcelerimin iğne uçlu sivriliğini bütün sızılarıyla duyuyordum. İki tokat sesine döndüm. Güngör iyice zırlamaya başladı.

Fırladım yerimden.

Merdivenin başında Nurten abla yetişti. «Bakma o deliye sen.»

Sesi sıcacıktı, dosttu, sevgiliydi.

«Hem nereye gidiyorsun. Dur bakalım, daha yeni konuşacaktık seninle. Erken daha. Gitme.»

Yüzüne bakamadım bile.

İçeriden odadan Güngör'ün sövgülü ağlamaları geliyordu.

Merdivenin alt koyuluğuna inmeye başladım.

«Gitmesene.»

Ne diye bir ablam yoktu benim de.

«Dur bak ne diyeceğim sana.»

Arkamdan inmeye başladı.

«Gideceğim,» diyecektim, sözcükler boğazıma tıkandı. Karanlıkta ayakkabılarımı bıraktığım yerde buldum. Kollarımı uzatıp yürüdüm karanlık taşlıkta. Kapının soğukluğunda durdum. Kol demirini bulup yukarı kaldırdım, açtım kapıyı.

«Yine gel. Ben ablanım senin. Bana gel.»

Kalakaldım oracıkta, kapının ağzında.

«Gelirsin, değil mi?» Merdivenin ortasındaydı.

Kapıyı çekip yavaşça sokağın karanlığına girdim. Kar mıydı o, yoksa karanlıktan içime dünyanın en güzel ablası ak ak birşeyler mi atıyordu, bilmiyorum.

1954

Erdal Öz
GÜLÜNÜN SOLDUĞU AKŞAM

10. basım

CAN YAYINLARI

1975 Orhan Kemal Roman Armağanı

Erdal Öz
YARALISIN

roman

11. basım

CAN YAYINLARI

Erdal Öz

ALLI TURNAM

Sovyetler Birliği'ne
yaptığım bir geziden
izlenimler

4. basım

CAN YAYINLARI

Erdal Öz

HAVADA KAR SESİ VAR

İlk kitabım olan *Yorgunlar*'a bunca yıl sonra bir daha göz atınca, onun ilk kitap olmanın bütün özelliklerini taşıdığını gördüm. O kitabımdaki öykülerden dört tanesini iyi ki yazmışım diyorum; altlarına bugün de hiç çekinmeden adımı koyabiliyorum. Ama bir kitap yapmayı keşke biraz daha geciktirseydim de, geri kalan öyküleri yırtıp atacak vaktim kalsaydı diye düşünüyorum şimdi. İkinci öykü kitabım *Kanayan*'dan önce ve sonra yazdığım başka öykülerimi de ekleyince *Havada Kar Sesi Var* çıktı ortaya. O öyküleri yazdığım yıllar düşünülürse, *Yorgunlar*'dan aldığım öykülerde 'sivilceli dönem' diyebileceğim ergenlik dönemi, sonraki öykülerde de genellikle 'ilk gençlik dönemi' kaçınılmaz bir biçimde yansıyor. Biraraya getirirken bu öyküleri yenibaştan elden geçirdiğimi de belirtmeliyim.

Erdal Öz

KDV içindedir